

Po Titovi poti – V soboto so Tržičani že četrtič krenili po poti, ki jo je poleti 1934. leta skrivoma prehodil tovarš Tito, ko se je namenil poročat vodstvu Komunistične partije Jugoslavije na Dunaj. Pohoda se je tokrat udeležilo šestdeset Tržičanov, med katerimi je bilo tudi nekaj starejših občanov, zlasti nekdanjih borcev ter petnajst mladih planincev in tabornikov iz pobratenega Zaječarja. Pot so začeli pri obeležju na Mahavovem griču, jo v soboto popoldne sklenili na Šiji, najbolj vzdržljivi pa so se v nedeljo zjutraj povzeli še do visoke Škrbine.

– Foto: H. Jelovčan

Z A V S A K D A N J O R A B O ...

Leto XXXIV. Stevilka 67

Slovinsko: občinska konferenca SZDL
Tržič, Kranj, Radovljica, Škofja Loka
Tržič – Izdaja Časopisno podjetje
Kranj – Glavni urednik Igor Slavec
Češčevorci urednik v. d. Jože Košnjek

GLAS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

V SREDIŠČU POZORNOSTI

Oblétnica zgodovinskega srečanja

Ko je predsednik Tito 6. septembra leta 1961 zaključeval prvo konferenco voditeljev vlad in držav neuverščenega sveta v Beogradu (začela se je na današnji dan leta 1961), je poudaril, da so neuverščene države izbrala težki pot, vendar dosegljivo in uresničljivo, da bo svet po rastoti hladni vojni in krizi v mednarodnih odnosih bližji, trdnejši, pravičnejši in složnejši. Prva beografska konferenca neuverščenih, katere dvajseto oblétnico praznujemo, je zato eden najpomembnejših dogodkov sodobne zgodovine, ki bi mu težko zoli enakega.

Gibanje neuverščnosti, ki je v zapletenih mednarodnih razmerah doseglo takšne razsežnosti, se je v bistvu začelo že v letih pred beografsko konferenco. Leta 1956 so Tito, Naser in Nehru na Brionih sprejeli znano Brinsko deklaracijo, ki jo je šteti za temeljni dokument neuverščnosti. Nič manj pomembna ni bila Pobuda petrice, sprejeta na 15. jubilejnem zasedanju generalne skupštine Organizacije Združenih narodov. Podpisali so jo Tito, Naser, Nehru in Nkrumah. Pozvali so svet, predvsem pa veseli in zagovornike blokovske politike k spravi in pogovoru. V sedemih letih so namreč prišli mednarodni odnosi v globoko krizo. Graščina je nevarnost vojne. Spoprijeli so se bivši zaveznički v drugi svetovni vojni, bojni tovariši, ki pa jim je interesna delitev sveta postal glavna skrb.

Prišel je Beograd pred dvajsetimi leti. 25. držav je sodelovalo na njem. Leta 1964 sodeluje na drugi kairski konferenci neuverščenih že 47 polnopravnih članic, v Lusaki leta 1970 pa jih je bilo že 54. Na četrti konferenci neuverščenih v Alžiru je razen številnih opazovalcev sodelovalo že 75 držav, na peti konferenci v Colombu pa že 86 držav. Na zadnjem šestem srečanju v Havani pa je sodelovalo že 92 držav, članic neuverščenega gibanja.

Veličastne so te številke, ki prepričljivo potrjujejo moč neuverščenega gibanja. Iz prvotne težje članic gibanja, da bi ohranile samostojnost in se izvlekle iz krempijev blokov, se je smisel razširil na prizadevanja prevladati nad bloki, jim zožiti življenjski prostor in tudi tako zaustaviti napetosti, oboroževalno tekmo in agresiviranje. Številne krize je preživel in premagalo neuverščeno gibanje v dveh desetletjih. Ostalo pa je enotno in trdnejše, kar včasih človeštvu zaupanje, da bo svet nekdaj lepši, človečnejši in bližji. Neuverščeno gibanje je edina protiutež prevladi sile v svetu in boljše rešitve pred njim se nihče ni ponudil.

Ponosni smo, da je Jugoslavija s Titom na čelu kovala to gibanje, ko častila in mu dajala svežki moči ter vsebine. Tako nameravamo tudi v prihodnje, saj je neuverščenost ena od stalnic našega razvoja, nate preteklosti in sedanosti.

J. Košnjek

Izbrani konji na novozgrajenem hipodromu

Uresničuje se Titova pobuda

Konjeniški klub in rejni center Brdo prirejata v nedeljo, 6. septembra, s pričetkom ob 13. uri veliko konjeniško prireditev na novozgrajenem hipodromu – V osrednji dirki, posvečeni spominu na predsednika Tita in 40. obljetnici pričetka oboroženega boja, bodo nastopili vsi najboljši 3-do 12-letni kasači – Pisan spored: nastop Avsenikov in trboveljske godbe, šest dirk in lipicanec iz Lipice

Brdo – Ko je predsednik Tito pred več leti poklonil Brdu dve lipicanki, je ob njiju pričel rasti rod tekmovalnih konj, od katerih so danes najbolj znani Namur. Ano-

nim, Neva, Lame in Lepena. Na mestu sedanjega hipodroma so kmalu po maršalovem poklonu uredili preprosto kasačko stezo. Ob enem svojih obiskov na Brdu je

Brdo – 800 metrov dolga in 16,5 metra široka proga na novozgrajenem brdskem hipodromu bo v nedeljo prizorišče vrhunske konjeniške prireditve v Jugoslaviji. Organizacijski odbor je do konca prejšnjega tedna prejel prijave za nastop blizu 60 kasačev in 10 dvoupreg. Na prekušnji progi – ogledali so si jo tudi člani častnega odbora, ki ga vodi član sveta federacije Ivan Matek-Matija – so štirje kasači dosegli kilometrski čas pod 1.21,0. Absolutni rekord v zgodovini jugoslovanskih kasačkih dirk drži Dingo na vajetih Slaviča s časom 1.19,3. – C. Zaplotnik

tovariš Tito svetoval konjeniškim delavcem, naj zgradijo hipodrom in odprejo njegova vrata tudi navzven. »Naj vidijo dirke tudi drugi ljubitelji konj in konjeniškega športa,« je dejal.

Te dni se Titova pobuda in želja uresničuje. Sodoben hipodrom z 800 metrov dolgo in 16,10 metra široko kasačko stezo ob obronku brdskih gozdov dobiva končno podobno. Otvoritev dirkališča, združena z vrhunsko konjeniško prireditvijo bo v nedeljo, 6. septembra ob 13. uri. Za uvodno razpoloženje bodo poskrbeli ansambel bratov Avsenik in člani trboveljske godbe. Pozdravni in otvorenitveni govor bo imel predsednik Konjeniške zveze Slovenije generalmajor Miha Petrič, slavnostni otvoritvi pa bo sledil pisan spored skupinskih tekmovanj.

Osrednja dirka dneva bo posvečena maršalu Titu v spomin in 40. obljetnici začetkov oboroženega boja. V njej bodo nastopili najboljši 3-do 12-letni kasači na 1600 metrov dolgi progi, ki so letos že dosegli kilometrski čas 1.24,5 ali boljšega. Med njimi bo tudi absolutni rekordir Dingo Marka Slaviča iz Ključarevcov s kilometrskim časom 1.19,3 ter up brdskega konjeniškega kluba kobila Lepena na vajetih Angelce Škofje, edine ženske med 14 najboljšimi jugoslovanskimi tekmovalci. Nagradni sklad za osrednjo dirko v dveh vožnjah znaša 120 tisoč dinarjev.

Kasačko tekmovanje se bo nadaljevalo z dirko naraščajnikov – dvoletnih kasačev na 1400 metrov dolgi progi, z dirko 3- do 12-letnih konj na 1600 metrov, in z dirko enako starih kasačev. V zadnji dirki, v svobodnem handicapu na 1600 metrov, bodo nastopile kmečke vprege, ki se bodo potegovalo za denarne nagrade v skupni vrednosti 30 tisočakov. Med dirkami bo tudi nastop »kraških biserov« – lipicancev iz kobilne Lipice.

Za prireditelje, za člane organizacijskega komiteja Mira Dobriloviča, Ivana Čvara, Filipa Bizjaka, Naceta Pavline in druge, bo najlepše plačilo za vloženo delo vsekakor veliko število obiskovalcev na tribuni novega hipodroma. Iz Kranja bo na dan prireditve vozil na Brdo brezplačen avtobus, za pijačo in hrano bodo skrbeli sosednje krajevne skupnosti Bela, Predoslje in Kokrica. V stopnici po 50 dinarjev za odrasle in 20 dinarjev za mladino od 7. do 15. leta so v predprodaji v Živilnih trgovinah v Globusu, Britofu, na Kokrici in pri avtobusni postaji v Kranju.

C. Zaplotnik

Borci in aktivisti na Mežakli

Letos je bilo na Ravneh na Mežakli tradicionalno srečanje borcev in aktivistov slovenskih železarjev – Srečanja se je udeležil tudi Miha Marinko

skem in o prizadevanjih vseh delovnih ljudi in občanov, da bi kar najbolj resno in kar najbolj zavzetno reševali družbene in gospodarske

probleme ter se zavzemali za stabilizacijsko obnašanje na vseh področjih. V vseh okoljih naj bi se še bolj kot do zdaj zavedali, da brez več

delu in večje produktivnosti ne bo uspešnejšega razvoja, delavci pa morajo biti priznani po delu in po rezultati delu. Dosledno naj bi odstranjevali tiste probleme, ki se zavirajo pot k večji učinkovitosti, kreplji delegatski sistem in s samoupravnim dogovarjanjem kar najbolj odločno utrjevali družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka.

Na srečanju na Mežakli, kjer je pred štiridesetimi leti vzplamela osvobodilni boj s prvo bitko jeseniške čete na Obranci in kjer sta padla tudi prvoborci Ferdo Koren in Viktor Arzenšek ter v naslednjih bojih še petdeset partizanov, so podeli priznanje jeseniški godbi na pihala v imenu medobčinskega odbora ZZB NOV za Gorenjsko. Pojavili so tudi najboljše mlade samoupravljavce iz delovnih organizacij sestavljenih organizacij slovenskih železarjev. Mladi so obljubili, da bodo s srečanjem nadaljevali in tako ohranjati v spominu in zavesti mladih rodb bogata izročila narodno-osvobodilnega boja.

D. Sedej

PO JUGOSLAVIJI

Sto let tovarne kos

V soboto je bila v Lovrencu na Pohorju proslava ob krajnem prazniku in stoletnici izdelovanja kos v tem kraju. Slavnostni govornik, predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner je opozoril na pomemben prispevek Lovrenčanov in okoliških prebivalcev Pohorja med NOB in na dosežene uspehe v povojni graditvi. Po njegovih besedah smo ustvarili pogoje, da lahko danes delavec razpolaga z rezultati svojega dela. Poudaril je tudi, da se delavci v tovarni kos stabilizacijsko obnašajo, saj so letos v prvem polletju povečali proizvodnjo za 16 odstotkov v primerjavi z enakim lanskim obdobjem. Izvozili so za 28 milijonov dinarjev, uvozili pa samo za 1,5 milijona dinarjev.

Uspešen radgonski sejem

V soboto so v Radgoni zaprli 19. kmetijsko-živilski sejem. Sejem, na katerem je razstavljaljo 600 domačih in tujih razstavljalcev in proizvajalcev hrane, kmetijske mehanizacije, strojev in opreme, si je ogledalo blizu 150.000 obiskovalcev, med njimi številne organizirane skupine obiskovalcev iz vseh koncov Slovenije in Jugoslavije, ki so poslušali razna strokovna predavanja o bolezni čebel in druga. Tudi letošnji sejem je potrdil, da je domača proizvodnja hrane in kmetijske mehanizacije enaka svetovni, da je tudi delovnih priključkov dovoljše naprej pa primanjkuje traktorjev.

Srečanje pisateljev

Z literarnim večerom v Železni Kapli se je končalo dvodnevno mednarodno srečanje pisateljev manjšinskih narodov na Obirskem na Koroškem. Udeležili so se ga pisatelji in opozvalci, pa tudi številni predstavniki tiska in RTV iz Jugoslavije, Avstrije in Italije. Pogovore je vodil predsednik slovenske prosvetne zveze in pisatelj Valentin Polanšek.

Nov planinski dom

V eni najlepših alpskih dolin, v Logarski dolini, so celjski planinci v nedeljo odprli »dom planincev«, ki ima 80 sedežev v restavraciji in 40 ležišč. Dom je velika pridobitev tako za planince kot za izletniški turizem. Dom je stal planince približno sedem milijonov dinarjev in nekaj tisoč ur prostovoljnega dela. Približno polovico denarja so dobili s prodajo starega doma v Logarski dolini.

Partizanski zbor v Beogradu

Partizanski pevski zbor iz Ljubljane bo ta teden nastopil na tradicionalni glasbeni prireditvi v Beogradu, ki nosi naslov »Dragačevske trobente«. V soboto je obiskal hišo cvetja na Dedinju in se poklonil Titovemu spominu.

Nov vodovod

Prebivalci krajevne skupnosti Šeberle na Primorskem so letos prvič proslavili krajnji praznik v spomin na ustanovitev partizanske šole v Podstanici pod Šeberljami. Ob tej priložnosti so slovesno odprli nov 13-kilometrski vodovod, ki ga je pomagala zgraditi Eta iz Cerknega.

Mladinska delovna brigada Kokriški odred na ZMDA Slovenske gorice.
Foto: L. Kotar

Inovacije so smoter napredka

Tako pravi ekonomist Galbraith in dodaja, da je premor inovacij povzročil gospodarski polom 1929. leta. Kako je ta misel pomembna za nas, ki imamo proizvodnost novo ustvarjene vrednosti na uro tri do štirikrat manjšo od sosednjih držav, ni treba posebej poudarjati.

Številna podjetja imajo namreč svojo proizvodnjo zasnovano izključno na tuji licenci. Tudi starejša, ki so nekoč proizvodnjo razvila z lastnimi silami, imajo tudi do tri četrtnine licenc. Zalostno je, da proizvodnja po tuji pameti zajema vse širši obseg, po ocenitvah že več kot 60 odstotkov celotnega družbenega proizvoda Jugoslavije. Pri tem gre večinoma za izdelke visoke stopnje predelave ali za novo tehnologijo, pa tudi povsem preprosti izdelki niso izjemna.

Lagodnost ima lahko velike socialne in politične posledice. Zavedati se moramo, da je boj za lasten razvoj, za lastno individualnost v proizvodnji tudi odločilen element naše prihodnosti. Zato moramo čim bolj podpirati lastno znanje in inovacijska prizadevanja, ki naj ga bogaté.

Osnova je novi zakon, ki ureja to področje in med drugim pravi, naj bi poklicno raziskovalno dejavnost razvijali v raziskovalnih enotah. Premiki so počasni. V kranjski občini je, na primer, Visoka šola za organizacijo dela edina delovna organizacija, ki se samostojno poklicno ukvarja z znanstvenoraziskovalnim delom. Savski inštitut sodi v sklop delovne skupnosti skupnih služb, medtem ko ima Iskra razvojne službe po posameznih temeljnih organizacijah in se še pripravlja na oblikovanje dveh samostoinih raziskovalnih temeljnih

organizacij. Povsod drugje obstajajo zgolj razvojni oddelki, preslabotni, da bi lahko napravili daljši korak, poiskali prostor za lastno ustvarjanost.

Pomembno vlogo imajo občinske raziskovalne skupnosti. Prispevna stopnja v kranjski občini je za njeno delo sicer skromna, komaj 0,01 odstotka znaša, vendar je najpomembnejše to, da je dobila novo vsebinsko dela. Sodelovala je pri pripravi srednjoročnih planskih dokumentov, v izdelavi pa so tudi že »pilotne« študije za dolgoročno razvojno usmeritev občine, ki bo vsebovala štiri osnovne projekte: demografski razvoj do leta 2000, analizo proizvodnih procesov in možnosti nadaljnega razvoja, prostorske možnosti ter varovanje okolja in kulturne dediščine.

Osnovni problem, ki se postavlja pred skupščino občinske raziskovalne skupnosti, ki bo po novem sestavljena dvolomno, je, kako čim bolj razviti poklicno in zlasti množično inovativno dejavnost, kako ju povezati, da bi druga drugo oplajali. Čeprav je skupnost v zadnjih letih napravila veliko za spodbujanje množične inovativne dejavnosti, na njeni pobudi je združeno delo sprejelo tudi družbeni dogovor o pospeševanju inovacijske in inovativne dejavnosti, se med dobitniki priznanj inovator leta še vedno pojavljajo predvsem delavci iz Iskre in Save. Očitno je, da komisije v drugih delovnih organizacijah, čeprav imajo samoupravne akte s tega področja urejene, še slabo oziroma sploh ne delajo, da manjka tudi spodbud »od zgoraj«, tesnejšega sodelovanja med poklicnimi raziskovalci in delavci. H. Jelovčan

Poškodbe v prvih letih zaposlitve

Na Jesenicah ugotavljajo, da se najbolj poškodujejo pri delu delavci, ki se še zaposljijo – Več poškodb, a lažje posledice

Jesenice – Za jeseniško občino je značilno železarstvo, kjer so delovni pogoji težki, nevarni in zdravju škodljivi. Vendar pa so v delovni organizaciji v zadnjem času veliko storili, da bi bilo delo v delovnih organizacijah čim bolj varno. Tako so opustili številne zastarele tehnološke procese, zamenjali naprave z novejšimi, pri vseh novogradnjah pa upoštevajo humane predpise varstva pri delu. Delavce tudi razporejajo na delovna mesta še le tedaj, ko jih zdravstveno pregledajo, vsi imajo organizirano družbeno prehrano, topli obrok, zagotovljen je prevoz na delo in z dela, potrudijo pa se tudi in usposabljajo delavce za pravilno in varno opravljanje dela.

Vendar pa so od leta 1977 poškodbe pri delu v Železarni v stalnem porastu – do leta 1977 pa so bile v stalnem upadanju. Zdaj so poškodbe pri delu v jeseniški Železarni nad povprečjem jugoslovenskih železarn, vendar je obenem res-

nost poškodb pri delu manjša kot v minih letih. Poškodbe tako zahtevajo lažje zdravljenje, število smrtnih nesreč pri delu upada, prav tako je tudi manj hujših poškodb ali poškodb, ki zapustijo trajne posledice.

Bolezenska odsotnost v jeseniški železarni je visoka, a poškodbe pri delu so v primerjavi s celotno bolezensko odsotnostjo relativno majhne. V delovnih organizacijah predstavljajo le 5 do 7 odstotkov, glede na celotno bolezensko odsotnost. Odsotnost zaradi poškodb pri delu predstavlja v občini in na Gorenjskem manj kot odstotek celotne bolezenske odsotnosti.

Poseben problem, ki je značilen za Jesenice vedno bolj, je visoka fluktuacija delavcev. Ta ima precejšnji vpliv na varstvo delavcev pri delu. Hitra menjava delavcev, včasih tudi pomanjkanje predvsem v Železarni in v gradbeništvu, ne dopušča doslednega organiziranega in sistematičnega uvajanja in usposabljanja za delo. Mladi, neustrezno usposobljeni in neizkušeni delavci, se pogosto znajdejo v nevarnem okolju, kjer samostojno delajo in se hitreje poškodujejo kot starejši in izkušeniji delavci.

Od vseh poškodb v Železarni se skoraj 60 odstotkov poškodb pripeta delavcem v prvih treh letih zaposlitve, oziroma delavcem v starosti do dvaindvajset let. V SGP Gradbincu je od vseh zaposlenih delavcev 18 odstotkov delavcev do 20. leta starosti in 80 odstotkov vseh poškodovanih pri delu predstavljajo pravti mladi in neizkušeni delavci.

L. B. D. Sedej

Slovesnost na Javorcu

Podobor partizanskih kurirjev Gorenjske v sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami Gorenja vas vabi v nedeljo, 6. septembra 1981 ob 10. uri na slovesnost ob odkritju spominskega obeležja relejnih kurirskih postaj G-9 na Javorcu v Žirovskem vrhu. Po kulturnem programu bo tovarško srečanje kurirjev, borcev, aktivistov in mladine.

NAŠ SOGOVORKNIK

Janez Pevc

Varstvu okolja več pozornosti

V Škofjeloški občini so junija letos osnovali družbeni svet za vprašanja prostora in za varstvo okolja. Za predsednika sveta so izvolili Janeza Pevca iz Škofje Loke.

Kakšen je namen ustanovitve družbenega sveta za vprašanja prostora in za varstvo okolja?

Vprašanja prostora in varstvo okolja so vse bolj sočasna. Namensko osnovanje družbenega sveta je zagotoviti družbeni vpliv na urejanje teh vprašanj, ki zadevajo nas vse. Svet bo izbiral in usklajal mestne skrbce, da se upoštevajo vse znanja in spoznanja, da ne bi ponavljali starih napak, ki jih je bilo v preteklih letih dovolj. Svet je zato še sestavljen, v njem so predstavniki vseh organizacij in skupnosti. S sebe tistih, ki jih ta vprašanja neposredno zadevajo, kot so kmetje, zemljeljci, komunalne, stanovanjske skupnosti. Družbeni svet se ne bo sprejemal odločitev, temveč bo nekakšna vest in zavest družbenega sveta, ki ga je namen ustanovitve družbenega sveta za vprašanja prostora in za varstvo okolja?

Prva naloga sveta bo seveda izdelava programa dela? Najprej bomo seveda izdelali analizo, pregled stanja na tem področju. Stara žarišča onesnaževanja je pač treba sanirati, kar zahteva čas in denar. Bolj pomembno pa je seveda, da bo sestavljena novih projektov tudi varovanje našega življenjskega okolja. Gre za razvojna vprašanja, usklajanje gospodarskega in ekološkega in širšega humanističnega vidika razvoja. Razvoj pač mora iti na vseh ravneh, vendar ob upoštevanju omejitvenih faktorjev, saj sicer delamo samo za sebe, predvsem sebi. V preteklosti smo zaradi hitrega gospodarskega razvoja to često zanemarjali. Razvijati moramo torej ekološko zavest, sestavni del naše družbene zavesti, saj znanja o tem ni več.

Zdravnik ste, delate pri republiškem sekretariatu za zdravje, vaša domena so takorekoč medicinski vidiki varstva okolja?

Onesnažene vode, zrak vplivajo na zdravje in življenje ljudi; v tu so o tem naredili že veliko raziskav. Tudi pri nas smo jih namenili, vendar še vedno pogrešamo sistematičen informacijski sistem tem področju. Vendar pa lahko na osnovi nekaterih primerov analiz sklepamo o vplivu kemizacije okolja. Raste na primer število rakovih obolenj in v Sloveniji danes vsako leto za rakom zboleli pet tisoč ljudi, vsak peti v Sloveniji umre za rakom. Primerjalna analiza je primer pokazala, da je v Zasavju več rakovih obolenj, bolzni in ožilja in dihal kot v ljubljanski regiji, s čimer lahko sklepamo na onesnaženega okolja.

M. Volček

Praznik krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela

Javornik – V krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela bodo počastili 40-letnico vstaje jugoslovenskih narodov in narodnosti ter ustanovitve OF, obenem pa tudi spomin na prve ustreljene talce z več prireditvami ob krajevnem prazniku.

V četrtek, 3. septembra bo ob 18. uri v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku otvoritev fotorazstave Foto krožka Osnovne šole Karavanki kurirjev s kulturnim programom. V petek, 4. septembra bo ob 17. uri spominska srečanost v Parku talcev ob 40-letnici streljanja talcev na Koroški Beli, ob 18.30 pa podelitev priznanj OF in plaket. V soboto, 5. septembra, bo ob 17. uri v domu upo-

Slovenci na Koroškem
Dvojezično šolstvo trn v peti

Obilo razburjenja, ogorčenja in tudi zaskrbljenosti je med Slovenci in njim naklonjenimi sodeželani povzročila nedavno objavljena raziskava koroškega deželnega šolskega sveta. Raziskava je bila napravljena v preteklem šolskem letu, postregla pa je z rezultati, ki presegajo obenem pa vzbujajo dvom v realnost. Deželna tiskovna služba je v objavi raziskave povedala, da vsak tretji koroški otrok, ki se prijavlja k dvojezičnemu pouku, ob vstopu v šolo ne zna nič slovensko. 26 odstotkov otrok po podatkih raziskave slovenščino le slabo obvladuje, ustrezeno znanje slovenščine pa naj bi imelo le 43 odstotkov otrok!

Upravida se vprašanja Slovencev na Koroškem, zakaj ta raziskava v času, ko nacionalistične in slovenstvu nenaklonjene skupnosti vzbujajo dvojezično šolstvo in na prizadevanja Slovencev, da bi uredili tudi slovensko predšolsko vzgojo, so značilni že za vse obdobje od prejšnjih manjšine dalje. Raziskavo deželnega šolskega sveta za Koroško bi torej lahko vzel tudi kot podporo protislovenskim prizadevanjem nacionalističnih in njim enakih krogov. Morda je to tudi poskus, da problematiko dvojezičnega šolstva »odkončno rešili«, še nadalje pa njegov prostor, opredelili slovenščino kot popolnoma neobvezno obenem s tem onemogočili željo po znanju slovenščine tudi tistim otrokom, ki je še ne zna ali slabše zna, želijo pa jo obvladati, recimo živijo v sožitju s slovensko govorečimi sodeželani. Ob tem je očitno za zanemarjanje pomembnega dejstva, da je znanje in dejstvo vladujočih jezikov pomemben most prijateljstva, sodelovanja in razumevanja med pripadniki obeh narodnostnih skupnosti. To res je marsikdo na Koroškem pozablja. Podatek raziskave, koliko otrok vstopi v šolo ne zna slovensko, pa še zdaleč ni v prid avtorjem raziskave. Prečrpljivo govori v prid stališču, da slovenskega znanja želijo le Slovenci, ampak tudi drugače govoreči. To je močan argument za dvojezično šolstvo, pa tudi za dvojezično predšolsko vzgojo. Politika je torej pred izbiro, pravi komentator Slovenskega vestnika: ali učimo dvojezičnost ali prisluhniti željam ljudi! Za doseglo slednjega pa ostajati le pri takšnih raziskavah premalo. Potrebno bo storiti manj več...

J. Košnjek

Višji dohodek zaradi boljše kvalitete

jeseniški Železarni so ob oceni polletnih rezultatov napravili zanimivo analizo, kako je na dohodek vplivala kvaliteta proizvodov in kako cene – Zmanjšati stroške v vseh temeljnih organizacijah

Jesenice – V prvem polletju letosnjega leta v jeseniški Železarni smo dosegli planirane proizvodnje. V rezultatu iz lastnih in tujih virov. Načinjeni količine iz tujih virov so značilne le 80 odstotkov planiranih. Razen tega so imeli tudi premalo izdelavcev in v takih pogojih so do danes juna izdelali povprečno 20.600 ton skupne in 34.600 ton potov proizvodnie na mesec.

V Železarni so napravili analizo, koliko so na večji dohodek vplivale različne in koliko je boljši poslovni rezultat posledica boljšega dela in različnejših proizvodov. Ugotovili da je boljši rezultat posledica izmenjene strukture proizvodnje, zmanjšene prodajne cene in prodane količine. Kljub temu, da so v letosnjem prvem polletju zaostali za lanskoletno prodano količino, pa je zmanjšana za 8 odstotkov boljša struktura izdelanega. Če ne bi spremenili

strukture proizvodnje, bi bila realacija – zdaj višja za 47 odstotkov – na račun dviga cen le za 35 odstotkov višja od lanskoletne. Če bi cene lanskega prvega polletja veljale tudi letos, bi kljub znižanju prodane količine za 5 odstotkov realizacija porasla za 2.3 odstotka. Najbolj je lanskoletno polletno realizacija presegla valjarna blumingštakel in sicer za 81 odstotkov. Izboljšala se je struktura izdelkov v žičarni ter v hladni valjarni Bela. V Železarni predvidevajo, da se bodo pogoji za proizvodnjo v drugem polletju izboljšali. Temeljne organizacije bodo bolje oskrbljene z vložkom predvsem zaradi večjih uvoznih dobav. Zato morajo v naslednjih mesecih dosegati planirane količine proizvodnje in prodaje. Od avgusta do decembra predvidevajo povprečno 126.000 ton skupne in 37.000 ton gotove proizvodnje. Kljub temu pa ne bodo mogli nadoknadi zadosti materiala in s tem normalno delo.

D. Sedej

Skromne trgovske naložbe

Radovljški občini je trgovina precej razdrobljena, za mimo srednjoročno obdobje pa so značilne izredno skromne naložbe v trgovsko mrežo

Radovljica – V občini so tri trgovske delovne organizacije: Špedilarna Bled, Murka Lesce in Živila, saj se v tem obdobju obnovlja obnovljene prodajalne še 33 organizacij občine in izven nje. Po napovedi je 119 klasičnih trgovskih marketov, ena blagovnica, mopestrelnih prodajal in delovkov. Po namenu prodaje pa prodajalnamenjenih prodajnih artiklov, ki jih prebivalci potrebujejo. Delež družbenega proizvoda trgovine v družbenem proizvodu radovljškega gospodarstva se je v minulem srednjem obdobju povečal, na razpolovno rast pa so vplivali različna kupna moč v minulih letih in turizem, organizacijske spremembe trgovine in boljševanje trgovskih organizacij. Naložbe so bile v minulih letih v tem silno skromne, saj so v osredstva vložili le 20 odstotkov načrtovanih naložb. Trgovini je zabeležila tudi nekoliko višjo dozvoljanja, kar je razumljivo, ker je trgovina dejavnost, ki se tako mehanizirati kot proizvod. Vendar pa po analizi, ki jo trgovini pripravil komite za planiranje radovljške obnovljene predložil izvršnemu svetu izobraževalne kvalifikacijske strukture, ki ni zadovoljiva. Sicer se je izboljšal delež zaposlenih s 10%, nižji pa je delež zaposlenih s poklicno šolo in ozkim pro-

gradnjiškem gospodarstvu se osebni dohodki na zaposlenih povečali v minulem obdobju za 1.7 odstotke, v trgovini pa so kljub temu osebni dohodki na zaposlenih v absolutnem znesku v trgovini vedno nižji od povprečja ravnega gospodarstva kot tudi ravnega povprečja v trgovini. Trgovina v Radovljici presegla na prebivalca v regiji kot v letu 1974. Na to vpliva predvsem tuji potrošnja in specializirane dejavnosti, ki privabljajo kupce od

drugod. Vpliv turizma je precejšen, saj se v sezonskih mesecih znatno poveča blagovni promet. Povprečna prodaja od julija do septembra je za okoli 20 odstotkov večja kot lanskoletno mesečno povprečje.

Zanimiv je podatek, da so se v Sloveniji v letih od 1974 do 1978 povprečne prodajne površine za 6 odstotkov letno, v radovljški občini za 9 odstotkov in v občini Jesenice za 3 odstotka. V vsem minulem srednjem obdobju je bilo število prodajal na prebivalca v občini Radovljica večje od republiškega in regijskega povprečja. Za Slovenijo in Gorenjsko je značilno da se manjša število prodajal, za radovljško občino pa je obratno.

D. Sedej

Vedno več posteljnina izvažajo

V Bombažni predilnici in tkalnici v Tržiču so prič po letu 1974 dosegli ugodne poslovne rezultate – V polletju, ko so na konvertibilni trg prodali za 48 milijonov izdelkov, kar je za 40 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju, so letni plan izvoza izpolnili kar za dobrih 82 odstotkov – Izvoznikom prostejše roke pri oblikovanju cen na domaćem trgu

Tržič – Tržički tekstilci so s polletnimi poslovнимi rezultati zadovoljni. Vse temeljne organizacije, razen konfekcije, ki je delala pravesteno za izvoz in se spopadala s kadrovskimi težavami, so naredile več kot v enakem lanskem obdobju in so presegle tudi planske obveznosti.

Tako je bil v polletju v Bombažni predilnici in tkalnici v Tržiču dohodek za 47 odstotkov višji od lanskega, stopnja reproduktivne sposobnosti, kar je še zlasti pomembno, saj se je s skromnimi desetimi odstotkov povzpela na 13,35 odstotka. Popravili so tudi osebne dohodke, ki so bili doslej krivi precejšnje fluktuacije zaposlenih. Zanje so namenili 34 odstotkov več denarja kot v prvem lanskem polletju. Za julij in avgust znaša povprečni mesečni osebni dohodek 10.300 dinarjev.

Kot je poudaril direktor Bombažne predilnice in tkalnice Tine Tomazin, so ugodni polletni rezultati – po letu 1974 najboljši – plod vseh zaposlenih, ki razumejo potrebo po spremembah proizvodnih programov, po ustvarjalnosti, delavnosti. Še zlasti so razveseljivi, ker jim ne botrujejo višje cene izdelkov. Za 25 odstotkov so jih namreč popravili šele junija. Po drugi strani pa ugotavljajo tudi skokovit napredok na področju izvoza. Letos so tržički tekstilci v okviru panoge prevzeli obveznost, da bodo na tuje prodalni za skoraj 2,5 milijona dolarjev posteljnino. V polletju so plan dosegli že 82,45 odstotka.

Izvažajo izključno na konvertibilno področje, kjer je gospodarska recesija in konkurenčnost najostrejša. V primerjavi s prvim lanskim polletjem so v tujino prodali za 40

odstotkov več izdelkov ter s tem ustvarili skoraj 48 milijonov dinarjev dohodka, kar v celotnem prihodku predstavlja 13-odstotni delež.

Sliko megli le spoznanje, da izvoz v dohodkovnem pomenu ni donosen, saj na zunanjem trgu dosegajo komaj 90 odstotkov lastne cene. Izvozne stimulacije izgub ne potriva. Zato tržički tekstilci menijo, da bi morali izvoznikom pustiti bolj proste roke pri oblikovanju cen na domaćem trgu. To pa ne pomeni, da bi zaradi izvoza trpeli jugoslovanski kupci – posteljnina Bombažne predilnice in tkalnice je celo med najcenejšimi pri nas – ampak da bi jim dovolili izkoristiti vsaj dovoljen odstotek povišanja cen.

Z uvozom osnovnih surovin, to je bombaž, v tovarni doslej niso imeli bistvenih težav. Precej zapletov pa jima povzroča omejitev nakupa tujih strojev in druge opreme. Ti so v nekaterih oddelkih že krepko presegli starostno mejo, iztrošeni so, potrebiti stalnih popravil, zaradi česar seveda najbolj peša produktivnost. Potrebovali pa bi tudi nekatere stroje, ki jih doslej še niso imeli, saj jim storitve v drugih delovnih organizacijah vse preveč zajedajo dohodek. Tem vprašanjem trenutno v Bombažni predilnici in tkalnici v Tržiču posvežajo največ pozornosti, žal pa so kljub sredstvom, ki jih za to izvajajo, in kljub vedenog bogatstvu vso ustvarjenih deviz, zaradi omejitev nemoči.

Ali veste, da . . .

je prvi tekoči trak stekel v Ameriki pri proizvodnji avtomobilov? Henry Ford je prvi začel uporabljati »sestavljivo linijo«, kot jo je imenoval, za množično proizvodnjo znamenitega »modela T« z vzdevkom »Tin Lizzie«, ki se je začela leta 1908. Tekoči trak je bil sreča njegove tovarne, izdelan posebno za ta namen v času, ko so večino evropskih avtomobilov izdelovali še obrtniki. Še bolj presenetljivo kot to »popolno ujemanje«, ki ga je s tem dokazal, pa je bilo dejstvo, da teh delov niso izdelali izurjeni puškarji, marveč polkulicirani mehaniki, in sicer v rekordnem času.

Drug pomemben dejavnik, ki je pomagal Henrymu Fordu, pa je bil razvoj tekočega traku, ki so ga uporabljali že vse 19. stoletje, posebno za transport ladjiškega tovora v pristaniščih. Prvi veliki tekoči trak za žito so postavili leta 1868 v Liverpoolu v Angliji. Ford pa je uporabil svojo proizvodno linijo za premikanje avtomobilskih delov od enega delavca do drugega v nepretoranem gibanju. Vsak delavec, ki je dobil ustrezno orodje in sestavni del, je moral opraviti samo eno delo v določenem času, medtem ko se je trak premikal mimo njega.

Danes si moderne proizvodnje ne moremo več zamisliti brez tekočega traku, to je res, res pa je tudi, da delavec postaja njegov suženj, da imamo prav zaradi enakih, ure in ure se ponavljajočih istih gibov, vse več delovnih invalidov ...

Uspeh preusmerjene proizvodnje

Češnjevec – V nekdanjem obratu Opekarne v Češnjevcu zdaj že osmi mesec teče proizvodnja podsklopov za kmetijsko mehanizacijo delovne organizacije Alpetour. Pre-

den je Opekarne na tem mestu opustila proizvodnjo, so polizdelke kmetijske mehanizacije izdelovali kooperanti. Zahtevnost proizvodnje je pokazala potreba po bolj tekočem in strnjem procesu, ki ga lahko zagotovi le proizvodnja na enem mestu. V češnjevskem obratu, ki je opuščen in nekaj preurejen ponemnil kar ugodna tla za zasilno ureditev tega proizvodnega procesa, zdaj večinoma varijo podsklope, montirajo cisterne, traktorske mesalce in gnojnične trosilce. Kmetijska mehanizacija je v veliki meri vezana na uvoz precejšnjega števila polizdelkov, zlasti za artikel, ki jih je potrebovalo v končni izdelki, preostale pa v glavnem izdeluje sama. Z Nizozemsko, kamor v glavnem izvažajo te dele, poteka nekakšna menjava podsklopov, s čemer se obojestransko izmenjava proizvodnja.

Prostori, prevzeti od Opekarne, še vedno niso usposobljeni za novo dejavnost kovinske stroke, vendar so vse prizadevanja usmerjena v adaptacijo. Nekdanje sušilnice, sicer na prostem, vendar pa pod streho in požarno varne, so namenili skladiljenju svojih proizvodov. Nastavili so varnostnika, pa tudi sicer je v samem okolju opaziti postopna prizadevanja k popolni ureditvi delovnih pogojev.

Preusmeritev proizvodnje je zahtevala tudi spremembo v strukturi zaposlenih. O tem je širše spregovoril vodja obrata v Češnjevcu Tone Koželj:

»Opekarne je nudila delo številnim prebivalcem iz soseske, po opustitvi proizvodnje pa je bilo strukturo zaposlenih treba nekaj spremeniti. Starejše delavce, ki jih je bila večina – starostna struktura je namreč med 40 in 45 leti – smo zaposlili na pomožnih delih, pri transportu in podobno, mlajši pa so se z desetdnevnim tečajem varjenja pričuli sedanji proizvodnji. Za sedanjih obseg dela smo v obratu zadržali le 18 delavcev od prejšnjih 27 še iz časov opekarne. Druge je Alpetour zaposlil druge. Ščasoma, ko bomo s popolno adaptacijo obrata zagotovili pogoje za razširitev obsega proizvodnje, se bo bržkone povečala tudi potreba po delovnih silah. Tu na podeželu so te možnosti dokaj velike, privlačne pa tudi za potencialne delavce, saj z zaposlitvijo v bližini doma odpade dolgo trajno prevažanje na delo v Kranju. In v razširjivijo je pri tem povpraševanju po delih za kmetijsko mehanizacijo kar računati.«

Prvi cilj obrata kmetijske mehanizacije Alpetour Češnjevec je trenutno ureditev glavne proizvodne hale. Od nekdanje pač je zdaj ostal le še zunanjji obod, do pomladni prihodnjega leta pa žele prostor tako urediti, da bo proizvodnja bolj tekoča potekala, s čemer bodo tudi stroški zanjo cenejši. D. Žlebir

SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE KRAJN

list, na katerem so nam sporočali o učinkih sprejetje valorizacije.

Odgovori so dodelki počasi, skupno je z Gorenjske prišlo 66 sporočil. O usodi valorizacije smo sorazmerno dobro obveščeni iz Tržiča (za 72 odstotkov študentov) in Kranja (62 odstotkov), le delno je akcija zelo malo pa vemo, kaj se je dogajalo v radovljški in jeseniški občini. Zato nimamo niti popolne niti zaokrožene slike o praktičnem uresničevanju teh pomembnih sklepov.

V največjem številu so kadrovski študenti načrtni od 31 do 41 odstotkov več denarja za valorizirane študentije. Seveda pa je levestica učinkov širša in se giblje pogosto tudi v drugih rezidencih. Vsekakor je kombinacija točke in uveljavljavanja novega sporazuma kar globoko segla v študentijske blagajne. V povprečju občutno več kakor za 19 odstotkov, kot je bilo to videti na prvi pogled.

Iz odgovorov je razvidno, da kljub temu z izplačilom ni bilo težav in zaenkrat ni bilo na Gorenjskem nobene pritožbe samoupravnim organom študentov, da bi bil kakšen študent prikrajšan (kot se je to zgodilo v Mariboru). Zato bi lahko domnevali, da so bili blagodejni spomladanski sklepi republike komisije na Gorenjskem izpeljani pravilno in v prid študentom, čeprav zgolj iz nepopolnih anketnih odgovorov tega ni mogoče trditi.

Že v začetku jeseni pa se obetajo nove spremembe. Nova skupčina, ki odloča o študentiranju in ravni republike, bo verjetno že na prvi seji moralna odgovoriti na pomembna vprašanja za novo šolsko leto.

Franc Belčič

So bile kadrovske štipendije povečane?

Skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma o študentiranju v SR Sloveniji je v letosnjem letu spredala sklep o spremembah višine za kadrovske študije. Slo je za dvoje sprememb hkrati: vrednost je poskocila za 18,6 odstotka in uveljavljena so določila novega samoupravnega sporazuma o študentiranju v občini. Strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske – Kranj je študentom takoj poslala praktična navodila za uresničevanje sklepa, saj je večina študentov že nestrepoljno debeljejša izplačila. Tedaj je bila večkrat žena bojanjen, da v OZD stvari ne bodo gladko zelo, ker za tolikšen zalogaj povsod ne bo dovoljno. Zato smo študentom poslali še anketni

Lepoto jezika je treba odkrivati

Trijč – Včasih je nemogoče dojeti človeka, ne da bi njegova podoba dozorela v času, ne da bi vedno zrava ne premisil njegovih besed. Tak človek je Tone Pretnar. Tržičan, slavist. Zanimiva osebnost. Nenarem duh, večen popotnik. Prevojalec, neutruden iskalec. Sogovornika navduši s svojo samozvestjo. Govori o stvareh, ki jih res dobro pozna. Teh pa ni malo.

Tone Pretnar je del svojega življenja preživel na Poljskem, domov je vrnil po šestih letih bivanja v Varšavi, Krakovu. Na ljubljanski fakulteti je študiral slavistiko, potem je dobil leta 1972 štipendijo UNESCOA in najprej odšel v Varšavo. Študij primerjalne slovenske metrike na Institut za literarne znanstvene. Tam se je včlanil v skupino, ki je raziskovala tradicionalne verzne vzorce slovanske poezije druge polovice 19. stoletja. Vodil lektorat slovenskega jezika na slavski univerzi. Takrat je poučeval okoli 15 študentov, predvsem pa hotel spoznati varšavsko gledališče, učil se je jezika, vključil se je v življenje, spoznaval prijatelje, raziskoval je tekste, obiskoval knjižnice in bogatilo svoje znanje.

Družič je odšel na Poljsko leta 1975, tokrat v Krakov. Izkoristil je željeno, ki si jih je pridobil kot aktor na univerzi v Gradcu, ki je

veliko bolj odprtrega tipa kakor naše ali poljske univerze. Med njegovimi kolegi v Krakovu je bilo veliko pesnikov in prevajalcev. Z njimi je veliko sodeloval. Skupaj s kolegico Mario Dabrowsko je pripravil tretji izbor Cankarja v poljščini, v katerem predstavlja Cankarja malo drugače, kakor smo ga vajeni. Izbor ne želi prikazati Cankarja zgolj kot modernista, borca za podobo naroda, pač pa kot pisatelja, ki je hrkrati modernist in še vedno aktualen in zanimiv. Izbor nosi naslov Pogled iz škatlice, ki simbolično nakazuje, da je Cankarjevo delo napovedovalo prozno modernega časa.

Trijč je ostal šest let in se posvetil pedagoškemu delu. Skupaj z Emilem Tokarzom sta izdala učbenik slovenščine Slovensčina za Poljske. Tokarz je avtor slovarja in slovnicih komentirjev. Pretnar pa je prispeval tekste, vaje in slovar pri vsaki lekciji. V učbeniku je skušal predstaviti slovenski način življenja in mentalitet. Prevajal je iz poljščine v slovenščino. Pogosto so deluje z ljubljanskim radijem. Prevajal je pesniške 19. in 20. stoletja, tudi še malo ali sploh neznane: Krasinskega, Rydla, Wyspianskega, pa tudi sodobnike. Pisal je tudi za naše revije in za Mladino. Jezik poezije je zanj nekaj posebnega, je zaprete narave in treba ga je razumeti. Zadnji politični dogodki so pomagali, da so mnoge stvari zaživele, bile natinsnjene.

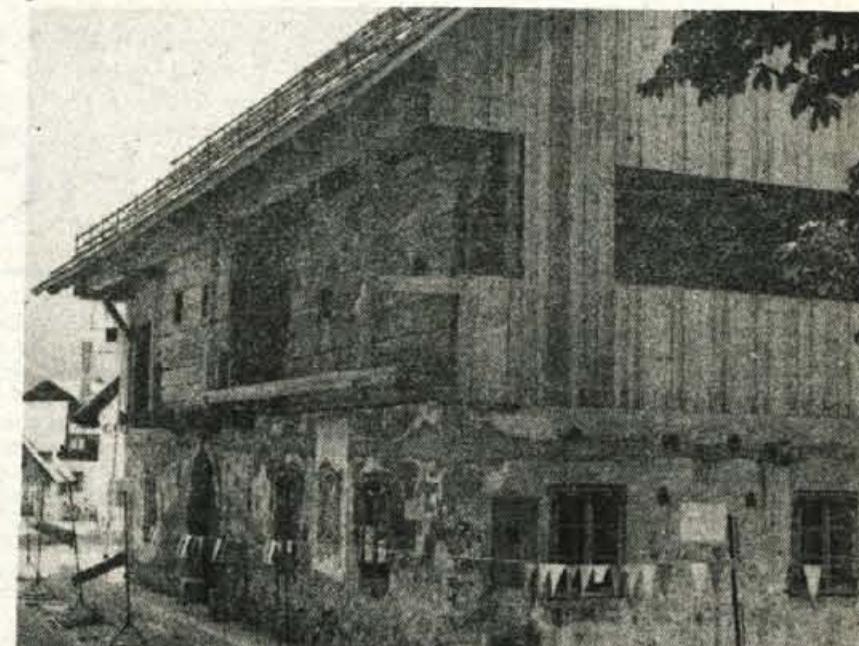
Poljaki so odprti ljudje, poljski narod se močno identificira z državo. Ljudsko izročilo je pri nas bolj žlahtno, pri njih pa bolj prilagojeno potrebam. Med našo in njihovo poezijo je marsikaj skupnega, pa tudi veliko različnega. Ne obračunavajo tako s prejšnjimi generacijami, v njihovi poeziji ni take oštrose. Zanimivo pa je, da slovenska poezija vpliva na poljsko. Ljudje veliko berejo. Imajo več lastnih knjižnic, nobena redkost ni, da ljudje v tramvaju berejo. Knjiga je cenejša kakor pri nas. Slovenci

nismo nikdar preveč poznavali poljske literature, čeprav je to relativno, saj smo vse ključne tekste prej ali slej z zamudo prevajali. Poljaki se boljše poznavajo našo literaturo kakor mi njihovo.

Pretnar trenutno prevaja roman Bialoszewskiego Gospod Mozart, gospod Bach, gaspa Reginica in jaz. prevaja Nobelovega nagrajenca Milosza, s seboj pa je tudi prinesel veliko materiala. Obdržal je stike s svojimi študenti in kolegi, saj so mu pri prevodih študentje veliko pomagali v obojestransko bogatitev. Njegova zasluga je, da sta skupaj s kolegico Stojko Maksimovsko dala pobudo za študentske znanstvene slovenistične konference, ki jih je bilo do sedaj že šest. Take konference so zelo pomembne, saj gre za popularizacijo obeh književnosti. Na Poljskem je še vedno veliko študentov, ki se zanimajo za slovenski jezik. Zaposlijo se kot slavisti, v knjižnicah ali vodiči.

Pretnar bo verjetno sedaj nekaj časa doma, čeprav to ne pomeni, da bo moroval. Nemiren duh je, veliko načrtov ima. Jeseni bo prevzel mesto assistenta za slovensko književnost pri ljubljanski univerzi. Tudi v prihodnje si lahko obetamo nove previde, ki nam bodo predstavili še en mozaik v literaturi in življenju ne tako daljnega poljskega naroda.

M. Fornazaric

Kranjska gora – Po daljšem premoru letos nadaljujejo z obnovo ene najstarejših kranjskih domačij, Liznekove domačije. Pred leti so streho pokrili s skodelami in obnovili leseni del fasade, letos pa so utrdili temelje hiše in zamenjali okenske okvire. Zdaj obnavljajo notranje prostore, kjer bodo uredili muzej z zbirko starih uporabnih predmetov prebivalcev Doline. Pri restavatorskih delih na fasadi so odkrili tudi zanimivo fresko. Obnovo hiše financira jeseniško kulturna skupnost, gradbena in restavatorska dela pa nadzoruje zavod za spomeniško varstvo iz Kranja. Obnovljena Liznekova domačija bo prav gotovo velika pridobitev tako za Kranjsko goro kot jeseniško občino, saj bo možnost spoznavanja razvoja kmetijstva v zgornjesavske dolini privabljal več turistov. – Foto: A. Keršan

»Krajan razstavlja«

Mokrija – Turistično društvo Krajan ta teden pripravlja zanimivo razstavo pod naslovom »Krajan razstavlja«, kjer bodo poskusili izvestiti čim pestrejši prikaz dejnosti, s katerimi se v prostem ukravajo krajanji.

V okviru razstave, ki bo od 4. do 10. septembra v Kulturnem domu na Kokrici, se bodo predstavile gozdne s svojimi ročnimi deli, venami, čipkami, gobelinimi in tapizami. Rejeci malih živali in loveci so s svojimi trofejami opremili prostor, svoja dela in dokumente bodo predstavili mladi umetniki in priznani športniki. Posebna razstava pa bo namenjena prikazu kmečkega orodja.

Turistično društvo Kokrica, ki razstavo prireja že tretjič po vrsti, želi se bo kar tradicionalno ustaviti. Tovrstno manifestacijo organizira z namenom ohranjanja stare kmečke tradicije in seznanjanja poslovjev z ustvarjalnimi prizadevili ljudi iz skupnega okolja.

Razstavitev razstave na Kokrici bo v soboto pa jo bo ob 18. urah nastop folklorne skupine »Eletromehanika« iz Kranja. D.Z.

Frančiška Berta Golob je v knjigi »Sovražim vase zbrala prgiče pretežljivih črtic, s katerimi razkriva stisko mladih fantov in deklet, ki jih je življenje pahnilo pod streho vzgajališča v Predvoru.

Zlatko

Pravi, da je doma iz Maribora. Pravi, da je zato imel vedenje neprimerno, ker je udaril učiteljico. Piše tako drobenco in lepo, da mu zavidam.

Zlatko je zlat fant. Jeseni je dvakrat pobegnil. Ko se je vrnil ves skrušen, bled in pretepen, je povedal, da je pobegnil domov.

Očeta ima zelo rad in oblijubila, da bo znored, če bi mu še oče umrl. Obljubila, da bo skočil v vodo. Pravi:

– Pognal se bom v vodo, ali ne verjamete? – V razredu kar naprej prosi, da bi se pogovarjali. »Jaz tako ponavljam, drugi pa to mogoče že znajo,« hiti in prepičuje in si pomaga z rokami in z očmi. Z rokami se krepo objame in zamiži. Takrat vse vemo, da ga sprejeti alast po svobodi.

– Zlatko jo bo kmalu spet potegnil,« pravijo sošolci, vse izvedenci v pobegih.

Zlatko prioveduje. Mama. Učiteljica, ki jo je lopnil. Mačeha, mačeha! Zadnjikrat sploh ni dolgo pešačil. Ze v Črnučah ga je nekdo pobral. Pomislite, s črncem se je v lepi limuzini peljal prav do doma.

Zlatko še kar prioveduje. Vsi bi radi samo privedovali. V Prehrani je sunil napolitanke. Zdaj vendar moram nekaj reči.

– Res nisem ukral, tovarišica. Vzel sem samo zato, ker sem bil lačen. Sošolci ga vsi poznajo in pravijo, da je dober fant. Kaj more za to, če mu je umrla mama? Kaj more za to, če ga mačeha ne trpi pri sebi?

Tu v domu ni da bi se česa sramoval. Zlatko je nesrečen, toda sončen otrok. Ko konča svojo zgodbo, pravi:

– Danes smo pa spet imeli govorne vaje. Naj še kdo drug kaj pove, da bo dobro povedal, mu dajva pet. –

Prešernovo gledališče vpisuje abonma

Kranj – Prešernovo gledališče z današnjim dnem začenja vpisovati abonma za gledališko sezono 1981/82. Abonma za odrasle, mladinske in lutkovne abonma boste lahko vpisali do 18. septembra. V pisarni gledališča, vhod s Tavčarjeve ulice, se lahko oglastite vsak dan, razen sobote in nedelje, od 8. do 12. in od 14. do 16. ure. Prikličete lahko tudi po telefonu številka 21-355.

Prešernovo gledališče abonma za odrasle razpisuje za red premierski, ki je glede na dan premakljiv, ter za red pondeljek, torek, sreda, četrtek, petek in sobota. Cena abonmaja, ki obsegajo šest predstav, znaša od 180 do 280 dinarjev. Mladinski abonma gledališče vpisuje s sodelovanjem šolskih kolektivov, cena za štiri predstave znaša 60 dinarjev. Lutkovni abonma prav tako vpisuje s sodelovanjem šolskih kolektivov in kolektivov vrtcev, cena za tri predstave znaša 30 dinarjev.

Abonenti bodo v okviru predstav videli šest različnih domačih in gostujučih predstav. Prešernovo gledališče bo pripravilo štiri. Kot prva bo na vrsti groteska Slavomira Mrožka: **Emigranta**. Koncem lanske gledališke sezone jo je Prešernovo gledališče uprizorilo izven rednega abonmajskega programa. Doživel je izjemni uspeh, nagrajen je bil na različnih festivalih, zato so jo uvrstili v letošnji abonmajski repertoar. Mrožkovo delo s komično tragičnimi poudarki označuje položaj obeh junakov, ki se v noveletni noči soočita z bedo zdomstva.

Pozornost bo brez dvoma pritegnila prvič v Sloveniji uprizorjena komedija **Fadila Hadžića: Glavnik**.

Družinski zapleti, ljubosumje,

»komedijski udarci« našim vsakodnevnim napakam so temeljni značilnosti nove komedije tudi pri

nas znanega komediografa.

Tudi letos je Prešernovo gledališče uvrstilo v svoj repertoar prizerno slovenskega dela. Tokrat bo to drama Vitomila Zupana: **Stvar Jurija Trajbasa**.

Zupan,

danes znaten kot prozaik, se bo predstavil tudi kot odličen in prodoren dramatik. Njegova Stvar... v realistično fantastični zgodbi predstavi plejado človeških likov, ki se v vrtincu konfliktov odločajo med življenjem in smrtjo.

Cetrti uprizoritev kranjskih gledališčnikov bo komedijska satira Jovana Kesaria: **Kaj je mogoče, tovariši, da smo vasi mi voli**. Posmeh manjši našega »učinkovitega sestankarstva« je osnova naravnost Kesarevega satiričnega dramatskega zapisa.

Izven rednega abonmajskega pro-

grama bo prvič v Sloveniji upri-

zorjena groteska Harolda Pin-

terja: **Strešni jaček**.

Z novo upri-

zoritvijo, v tako imenovanem izven

programu, bo Prešernovo gledališče predstavilo pomembnega angleškega dramatika z njegovim zgodnejšim delom.

V kranjski gledališčni hiši pa pri-

pravljajo še monodramo, ki jo bo

uprizoril igralec **Dare Ulaga**.

Iz preteklih sezon pa bodo po-

novili lanske, zelo uspešne predsta-

ve: **drama Riharda Slobode**

Grč, **drama Rudija Šeliga Svat-**

Borislava Pekliča

Odločen zahteva.

Poglejmo še, kaj so v kranjskem

gledališču pripravili za mladino in

zadružnico.

otroke. Z mladimi lahko pričaku-

jemo svežo in zanimivo uprizoritev

komedije **Williama Shakespearja:**

Sen kresne noči.

Ob praznovanju

dedka Mraza pa bodo pripravili

uprizoritev popularne pravilice

Svetlane Makarovič: **Pekarna**

mišmaš.

Otroci bodo lahko videli dve novi

lutkovni predstavi.

Uprizorili bodo

lutkovno igro **Lubomira Feldeka**:

Fidi-Fadi,

ob kateri zapišimo,

da si

čarovnija in gledališče nista daleč

na razen in junaka lutkovne zgod-

be.

Otroke bo zanimalo, da

ljudi v lutkovih predstavah

pa bodo ponovili dve lutkovni igri-

ci, ki so jih pripravili v pretekli sezon.

– L. **Suhadolčana** in V. **Roosa**:

Peter Nos je večmu kos in Matija

Logaria: **Kvik žabe, rig.**

– Drago Papler

Iztok Alidič iz Prešernovega gledališča, letošnji dobitnik zlate maske za predstavo Emigranta. Sceno bo kot vsako leto napravil Saša Kump. Igra je zahtevna in v Sloveniji bo takoreč drug

ANDREJ ŠTREMFELJ

LHOTSE

5

Mk in prva skupina so že lepo uredili tabor. S pomočjo Serp, katerih večina je že prišla, so sezidali ograde za kuhinjo, jedilnico in obe skladišči, napravili stene iz lesnih drogov in jih pokrili s ponjavami. Kuhinja, jedilnica in skladišče hrane so v bistvu en sam dolg prostor, ki je dvakrat pregrajen. Četrtna zidu med kuhinjo in jedilnico manjka, tako da si tam čez kuhanje lahko podajajo lonce z jedačo in pihačo. Ob našem prihodu je postavljenih že sedem šotorov. Ostalih osem je še vedno na poti.

V jedilnici takoj po prihodu dobimo vroč čaj in nekaj malega za pod zob. Za prvo silo, pravi Čivc, naš profesionalni kuhar, od katerega si obetamo veliko dobrih stvari. Vsi prebivalci tabora so prišli pogledati prišlece. Precej Serp je iz Everesta. Ti so zagnali posebno velik hrup, kadar se je prikazal kateri od članov ekspedicije na Everest.

Kmalu po odhodu od doma sem prišel do zaključka, da pogrešam Mka. Vedno bolj mi je bilo dolgočas po njem. Bližje baze smo bili, bolj težko sem ga čakal. Sedaj, ko smo končno prišli, pa je Mk na hribu. Zelo dobro je ta čas vodil delo v taboru in v hribu. V tednu dni so prišli pod daljnogled. Tam so postavili dva šotorja za tabor ena. Potem pa so opremili še vseh 150 m težkega terena v daljnogledu in napeli še dve vrvi, tako da so že prišli na raz.

Danes so na hribu Mk, Nejc, Viki in Iztok. Kljub temu, da me pošteno boli glava, odidem s čutaro vročega čaja pod steno. Steza preko lednika je še kar dobro uhojena. Številni možici me zanesljivo vodijo med kupi ledenski morene. Sredi lednika zagledam štiri ožgane obrale. Mk je že tako zaraščen kot Bedanec. Vso pot nazaj do baze neprestano klepetamo. Veseli smo, ker je sedaj ekipa popolna in bomo lahko z vsemi močmi zagrizli v hrib.

Za večerjo se je Čivc izkazal. Pečen krompir in naravnimi rezekni iz jakovega mesa. Po štirih dneh pristopa, kjer smo slabo jedli, je bila to prvovrstna hrana. Tako sem se najedel, da me je vso noč zvijalo po trebuhi. Tem težavam se je priključil še glavobol. Kot bi mi tisoč hudobnih škratov zbijalo po glavi. Ponoči sem se pogosto prebujal. Zjutraj pa sem bil tak, kot da bi me neko pretepel. Še vedno mi je razbijalo po glavi. Šlo mi je na bruhanje, vsa hrana mi je smrdela. Zaradi slabega počutja tudi nisem šel na enko. Da ne bi bil povsem nekoristen, sem šel pred kosiom s Pavlom in Perotom pod steno. Tam, kjer se lednik konča in se prične dvigati proti krajni počti, naj bi postavili šotor. Po moreni smo se vlekli kot megla. Za ogromno skalo smo napravili plato. Iz bližnje okolice je bilo treba nanositi ploščate kamne, da je bila površina kolikor toliko ravna. Šotor pa nismo postavili. Imeli smo namreč star tip šotorja iz Makaluja, palice pa od šotorja z Everesta.

Drugi dan po prihodu v bazni tabor, nas je dvanajst odneslo tovore v tabor ena. Štirje naj bi tam prespali in naslednjega dne napenjali vrvi proti dvojki. Po zajtrku so vsi razen naju z Nejcem odšli na pot z zajetnimi tovori. Midva pa sva bila ta dan »žrtvi« znani. Dok je želel preizkusiti aparat za EKG. Na prsi nama je prilepil vsakemu pet elektrod. Za znanost sem žrtoval nekaj svojih dlak na prsih, da so se elektrode sploh lahko prilepile. Nejc takih težav ni imel. Potem, ko sem bil ves prepreden z žicami, sem se previdno napravil. Med vso goro obleke sem speljal glavno žico in jo vtaknil v žep. Čez ramo sem si obesil aparat. V bistvu je to nekakšen magnetofon. Na trak se snema EKG. Poseben stroj v domovini to »prebere« v razumljive podatke. S precejšnjo zamudo za ostalimi sva se napotila čez lednik. Prvič sem šel v tabor ena. V krošnji sem imel kompleten šotor za enko, enega najbolj osovraženih in najtežjih tovorov.

Zjutraj me je bolela glava, tako kot ponavadi v prvih dneh. Potem, ko sem nekaj časa hodil, je glavobol popustil. Na depou sva si nadela dereze in plezalni pas. Depo smo imenovali šotor pod steno.

Tam smo puščali opremo, ki smo jo potrebovali samo na hribu (dereze, pas, čelada, žimar). S tem smo si prihrali odvečno nošnjo iz depoja v bazo in nazaj. Tu na depoju sem ugotovil, da sem v naglici pozabil žimar. Z derezami tokrat nismo imeli težav. Imeli smo poseben tip, kakršnega tuji plezalci že dolgo uporabljajo. Dereza je toga, se pravi, da se v sredini nič ne pregiba. Ima veliko število zob, kar štirje pari so usmerjeni naprej. Za pritrjevanje na čevlj načelni ni več jermenov, ampak patent, podoben smučarskim vezem tipa MARKER. Ko si derezo pripeš, peto fiksiraš z varnostnim jermenom. Na vsej ekspediciji se mi niso niti enkrat odpele! Glavna prednost je torej hitro in in precentno sigurno pripenjanje na čevlj. Zlasti pomembno za Himalajo je to, da jermen ne stiskajo več čevlja in noge v njem. Prav to je v preteklosti botrovalo večini ozebljin. Prednji zob, ki imajo pri večini klasičnih drezov večjo površino horizontalno, so pri tem tipu vertikalno, kar je prednost pri plezjanju v ledu. V trdem snegu pa je to ena od slabosti, ki se je pri nas pokazala v zgornjem delu stene, kjer je led zamenjal sneg.

Od depoja se lednik počasi dviga do kraje poči. Tu se pričenja stena. Prehod preko široke razpoke je vstop v steno. V začetku je bil preko razpoke naraven most, ki se je kasneje pogreznil. Namesto njega so Serpe postavili čez razpoko aluminijasto lestev. Razpoka se je v času ekspedicije neprstano širila. Tako je lestev, ki je bila v začetku dovolj dolga, postal prekratka, čeprav smo je podaljševali. Na koncu je visela v zraku pritrjena na vrveh. Pri prehodu se je močno zibal in bi ne bila primerena za strahopetne.

Nad razpoko je bilo še precej položno pobočje, ki je postalo bolj strmo še kakih 300 metrov pod enko. V začetku je bilo po pobočju polno spahovnikov (visoki ledeni stolpiči, posledica močnega sonca). Hoja med spokorniki je bila naporna. V ledenu labirintu si kaj lahko zašel. Zato smo pot kasneje opremili s fiksнимi vrvimi.

Sotor sem imel privezan na ogrodju krošnje počez. Med spokorniki sem se neprestano zatikal. Od depoja naprej je rahlo snežilo. Na vrhu skal, kjer je bilo treba prečiti plazovito pobočje, je bil že pravi snežni metež. Pričenjali so se usipati prvi plaziči pruhkega snega. Pod prvo večjo strmino, kjer se je pričela fiksna vrv, sva prehitela Jovana. Nejc je šel naprej, ker se mu je očitno poznalo, da je že aklimatiziran. Trikrat je bil že na enki. Sam sem hodil vedno težje. Krošnja je postala vedno težja. Vse bolj sem hlastal za zrakom in vedno pogosteje počival. Kljub temu sem 200 metrov pod enko prehitel še Copka, ki je imel hude probleme z višino še dolgo potem, ko smo se mi že aklimatizirali.

Spodaj, pri prehodu čez razpoko, mi je Nejc dal svoj žimar, s katerim sem hodil vse do enke. On, ki je že precej aklimatiziran, je rekel, bo lahko hodil brez. Ravno pri prehodu preko ozkega žlebe na raz pod enko, pa bi ga tudi on krvavo potreboval. Pol ure po začetku sneženja so se po steni vspitali že prvi plaziči. Dlje kot je snežilo, večji in bolj pogosti so bili plazovi. V vpadnicu dveh 150 metrov visokih in previsnih sten, ki sta ju Mk in Nejc posrečeno imenovala Daljnogled, je bilo relativno varno. Kadar pa je snežilo dlje časa je tudi tam preko priletel plaz. To se je zgodilo ravno takrat, ko je bil Nejc v žlebu, jaz pa malo za njim. Naenkrat se je stemnilo in znašel sem se v oblaku prahu. Tok snega, ki me je zaspljal v odtek na mimo mene je postajal vse močnejši. Nekaj časa sem potreboval, da sem se opomogel od presenečenja. Šele potem sem ugrinjal v rokavico. Dobil sem zopri občutek, da mi bo spodnes noge. Še bolj krčevito sem se s prosto roko prijet za žimar. Tedaj pa je pritisik začel popuščati. Oblak pršča se je razkobil. Tako kot pred plazom je še naprej mirno vendar gosto naletaval sneg. Nad mano se je v pobočju nabral velik kup snega, oblikovan v stožec.

32

BRANKO BABIĆ

NA KOZARI

Ce smo se le za trenutek ustavili; smo brž zaspali. Nismo pa smeli dolgo počivati, kajti bližal se je dan in nahajali smo se blizu sovražnikovih položajev. Vzpodobili smo borce in sebe k hitrejšemu koraku. Ko smo se bližali fronti, se je začelo svitati. Zaradi utrujenosti in moči nam je upočasnjenja hoja vzela čas in zato smo zakanili. Malo pred sovražnikovo črto se je sestal štab brigade in sklenil, da bomo poskusili brez boja prečakati omenjeno črto. Za primer da bi nas sovražnik napadel, smo določili 4. bataljon, naj zbore najboljše borce in gre z njimi v bojnom razporedu v predhodnico. Komandant bataljona je bil Rade Kondić, proslavljeni kozarski borec, narodni heroj, ki je kasneje, 31. julija 1944, padel kot komandan brigade. Dobil je nalog, naj sovražnika napade in prežene, če bi kako reagiral. Drugi smo se razvrstili v kolono po eden, vendar pripravljeni na spopad. Tako smo krenili naprej v sovražnikovo bližino, ko se je že popolnoma zdani. Kolona se je razvlekla v nekaj kilometrov dolgo črto, šli smo namreč v precejšnjem razmahu in tako je

bilo videti, kakor da nas je dosti več, kot nas je v resnici bilo. Mirno in tiko smo se vzpenjali v zadnji hrib pred osvobojenim ozemljem. Na lev in desni strani smo opazili sovražnikove položaje, oddaljene od nas 150 ali 200 metrov, vendar nismo napadli. Toda tudi sovražnik ni reagiral. Spogledovali smo se in tem je bil tudi nekakšen sporazum, da nihče ne bo strejal. Brez strela smo tako prekoračili zadnjo oviro do Podgrmeča.

Ko smo po nekaj kilometrih prišli na cilj, smo vsi popadali na tla in v hipu zaspali. Tovariši iz 1. krajiškega odreda so nas varovali pred morebitnim sovražnikovim presenečenjem. Po nevihti je zasijal lep sončen dan in naša mokra telesa so izparavala tako močno, da se je nad nami razpel oblak megle in zakrival sonce. Sklep, da bomo šli mimo sovražnika brez boja, je slonel na domnevni, da so na tem mestu domobranske sile, ki jim ni do boja, zlasti še ne, ker jim prihajamo za hrptom. Računalni smo, da bo brigadna kolona raztegnjena na nekaj kilometrov, vmes so šli tudi bosanski konjiči, natovorjeni z mitraljezi in drugimi

stvarmi, in da bo ustvarjala vtiš večjih sil in si je zato ne bodo upali napasti. Ko bodo videli, da tudi mi nimamo teh namenov, nas bodo verjetno raje pustili skozi. Tako se je tudi zgodilo. Pozneje smo zvedeli, da so nas ljudje našteli 11.500. Ne vem, kako so prišli do te desetkrat večje številke! Ljudsko pretiranje je pač presenetljivo. Če bi tudi domobranci slišali za to število, potem bi lahko šli skozi sovražnikovo črto mahajoč z lastavo.

Tako smo se prebili z minimalnimi izgubami. 1. bataljon je zajel celo nekaj sovražnikovih vojakov in zaplenil precej orožja ter strelja. Sovražnik je tako s svojo ofenzivo zadel v prazno in moral je svoje sile preusmeriti na druga območja, kjer so ga partizani močno vzemirjali.

DOGOTOR

Ko sem z brigado prispol v Podgrmeč, sem se oglašil na poverjenstvo KP in v operativni štab za Bosansko krajino, ki sta se tedaj zadrževala na tem območju. Podrobneje sem poročal o položaju na Kozari, zlasti po odhodu 5. kozarske brigade, ki bo verjetno razporejena na druga bojišča. Zato sem predlagal, naj čimprej pošljejo na Kozaro kako drugo enoto, ki bo varoval svobodno ozemlje na Podkozaru in ki naj bo zametek novega 2. krajiškega (kozarskega) NOP odreda. Tako poverjenštvo sta s tem soglašala.

IZIGRANA SMRT IN SUŽNOST

Martin Prešeren

Na tak način boste ubili dve muhi na en mah, kar se po vsaki še enostavni računici izplača. V kolikor pa ste že v navedenih organizacijah opravljate svoje poslanstvo kot sem vam povedal. Vaši ljudje, kateri boste pridobili, naj vam poročajo o posameznikih, predvsem izčite in bivših španskih borcev iz vaših krajev. Nekateri so se potuhnili doma in živijo v ilegalu, drugi pa so po raznih taboriščih v Franciji. S temi zadnjimi bomo mi sami opravili, poslali jih bomo po koncentracijskih taborih. Izčite imena komunistov, delajte sezname, ker bomo s to nam nevarno drhalo obračunali z enim samim zamahom in jih počedili. Mi, ko bomo prišli v to deželo, hočemo imeti »smeti« na kupu, zato ste odgovorni vi, da bomo te smeti pospravili in dvoriče bo čisto.

Bravo, je zažvgolela Erika in zaploskala. Bila je nestrpna in žal ji je bilo čakati še leta dni, zakaj to ne bi bilo to že kar jutri.

Fric je nadaljeval: *Karl, ti ugotavljam v vaši tovarni nam nevarni ljudi, posebno med delavstvom, predvsem izčite komuniste, več pa kako boš to organiziral, saj imas dosti naših simpatizerjev okrog sebe. Bodo pomagali, ste pa vsi domačini in vam ne bo težko, sicer pa imas politično »smetano« že itak v taborišču Ivanjica.

Josef, vi prebrskajte vaš teren z isto zadolžitvijo, kot jo ima Karl, tem naj pomagajo prav tako naši somišljeniki. Ugotovite, kje se sestavljajo komunisti in njim simpatizerji. Oba s Karlom delajata spiske in jih dohranita.

Hans in Erika, vidva sta oba v Sokolu, smrajo vaju za zanesljivo svoja člana, predana jugoslovanski stvari. V vajini bližini je tudi majhna tovarna, tod poskušata dobiti naše simpatizerje. Ta vajin kraj je komunističen, kot je Karlov. Delo ni težko, vse pa morate biti vredni. Nevarnosti, da bi koga izmed vas zaprli, tega se ne bojte, ker vam so bolj nevarni komunisti, prav tako kot pri nas. Ustvarite si svoje krožke, kot komunisti ustvarjajo svoje »celice«, to naj bi bila protutovarna.

Toni, ti pa napni ušesa, kaj se pogovarjajo turisti med seboj. Lahko bodo prav v tej koči sestali tudi komunisti, ki se zatekajo v zakonite kot da bi se skrili budnim očem oblasti. Zandarji imajo prav tako naloge v vaši oblasti, da zasedejo komuniste in jih prijavljajo in delajo spesk seveda ne za nas, ampak za vašo oblast. Ti spiski bodo prišli nam v roke, bomo preko noči zasedli vaše kraje in ne bo časa za uničenje. Sicer pa imamo ali pa bomo imeli v nakrajši bodočnosti tudi med zandarji svoje simpatizerje, ki nam bodo ob pravem času izročili spiske komunistov. Nezaželeni so nam tudi ciganski lenuti, no, ti so že itak na skupino, bomo samo z drugimi smetmi in »gnojem« vred pospravili. Ko bomo prav vše kaže, bomo ugotavljali tudi raso. Žide bomo tako kot v Avstriji totalno uničili in jih poslali tja, od koder ne bo povratka.*

Smo se razumeli? je na kraju še vprašal Fric.

Jawohl, je bil odgovor navzočih.

*Zase ste lahko brez skrb. Dobili boste dobre službe in mesta v velikem Reichu kot nagrado za svoj trud. Hitler vas bo osebno nagradil je še razlagal in obljubljal Fric. *Vi ste nosilci Hitlerjevih idej in priznaniči novega reda,* je Fric zaključil.

Sicer pa je tako, se je oglasil Helmut iz svoje dremavice. *Vi komuniste kar sproti ovajate na žendarmerijskih postajah, še bolje za našo. Vi boste s tem še bolj podkrepili svoj patriotizem do domovine, mi boste pa spiske zasegli kar v pisalnih mizah ali pa njihovih blagajnah, v kolikor nam jih ne bodo sami izročili. Spiske komunistov in njihovih simpatizerjev delajate v dvojnikih. Če se med zandarji le kdo najde, da bi uničil te spiske, jih boste obdržali vi in nam jih izročili ob našem prihodu.* je Helmut poučeval navzoče kulturbundovce in petokolonaše.

Bilo je še nekaj manj važnih vprašanj v odgovor. Erika pa je v svoji vnetni povedala, da pozna v svojem kraju že nekaj sumljivih ljudi, ki pa prav gotovo komunisti in da bo prve kar takoj ovadila.

Fric je še nekaj časa čakal na kakšno vprašanje, ker se pa ni nihoglasil je bilo uradno srečanje turistov končano.

Družbe pa tudi Fricevo pripovedovanje in naloge, katere so sprejeli mlačenem vzdušju ni dokončno iztreznilo in tudi v glavah se jim je še vedno matalo navdušenje te zadnje noči. Tudi razbiti kozarci na račun Hitlerjevih zmag so ostali kot prazne marnje, čeprav niso zavrgli Hitlerjevih idealov, pač pa so se strelzili in pričeli misliti in resno jemati vse do katero so prevzeli na svoja ramena, pa tudi glave so jim bile težke in niso ubogale, da bi sploh kdo kaj pametnega mislil.

Nerazpoloženje in molk v gostinski sobi je hipoma zmotilo v grmenje tam daleč za vrhovi jelovških gozdov, ki je obeta do težje in nevtralno grmenje.

Toni! se je nenadoma zadrl Fric tako močno kot bi hotel utisnil nepravjetno grmenje. To je postal med vratni in zinil:

Prosim gospod Fric.

Med drugim so mi tovariši pripovedovali o najnovijem položaju v Bosanski krajini, kamor je prišel s proletarskimi in udarnimi brigadami tudi vrhovni štab NOV

V spomin požgani Radovni – V okviru krajevnega praznika Gorj so v nedeljo, 30. avgusta pripravili ob spomeniku v Srednjem Radovnici srečanost. S kulturnim programom, v katerem so sodelovali pevci iz Zasipa, gorskih godb na pihala in učenci osnovne šole, slavnostni govornik pa je bil Matevž Bizjak, so počastili spomin na žrtve vasi, ki so jo Nemci do tal požgali, v ognju pa so izgubili življenja vsi domačini. Ob tej priložnosti so v Srednjem Radovnici pri Klemenčku odkrili tudi spominsko ploščo kurirjem in aktistom. – Foto: D. Sedej

Večanost na Lipniški planini

Radovljica – V počastitev spomina na heroja Jožeta Gregorčiča in 25 borcev selške čete gorskega odreda, ki so 9. avgusta v neenakem boju z okupatorji padli na Lipniški planini na vasi, mladina, občani in borce vodje občine organizirajo koturno večanost. Večanost bo v soboto, 12. septembra ob 8. uri v grobnički padlih borcev NOV na grobnički vrtu v Radovljici, kjer so ostanki naravnega heroja Gregorčiča-Gorenca z 71 NOV in ob 11.30 na Lipniški vasi na Jelovici, na mestu, kjer je 39. leta bila bitka selške čete. Kulturnem programu bodo sodelovale mladinke in mladinci občin vijci in Jesenice. D. S.

večji pridelek – Na Golem brdu v občini Ljubljana-Šiška izvajajo melioracijska dela na zemljišču, ki obsega pet hektarjev. Z njimi bo izboljšani režim talnih in površinskih voda ter dostop in obdelavo zemljišča. Dela financira kmetijsko zemljišča skupnost občine Šiška. Domači dela pa sta opravila člana melioracijske skupnosti. – fr

Sova šola na Svetju – Danes, 1. septembra bodo na Svetju pri Medvodi slovensko predali namenu novo šolo s petnajstimi učilnicami, namenskim prostorom in telovadnicijo. Objekt II. samoprispevka slovenskih občanov, ki je veljal blizu 60 milijonov dinarjev, bo tako z letom sprejet blizu 400 šolarjev iz bližnje in daljnje okolice. – fr

Srečanje harmonikarjev

Zdrav s planin – Pod naslovom Pozdrav s planin je bilo v nedeljo, 30. avgusta, pri gostišču Ob tabornem ognju na Pokljuki že tradicionalno srečanje in tekmovanje slovenskih harmonikarjev, ki se znajoigrati na staro sfragitom. Srečanja, ki je potekalo v organizaciji Turističnega društva Pokljuka, Turistične zveze Slovenije in Kulturne skupnosti Slovenije ter pod pokroviteljstvom delovne organizacije Melodija Mengš, se je udeležilo 40 harmonikarjev iz vse Slovenije. Pred tekmovalno komisijo morali zaigrati po eno partizansko, drugo melodijo pa so si sami izbrali. Prireditve, ki so si jo ogledali stevilni obiskovalci, je pokazala, da so v Sloveniji še vedno mlađi starci, ki so ogreti za harmoniko in za domačo melodijo, vendar bi zahodne kazalo, da bi bil s predtekovanji izbor kvalitetnejši. Zdaj lahko tekmovali vse, ki so se prijavili in je bila tako pokljuška prireditve bolj družabnega značaja. D. Sedej

Na Lipcah odkrili spominsko ploščo – Na Blejski Dobravi so leti praznovali krajevni praznik. Na Lipcah so minuto nedeljo odkrili spominsko ploščo na električnem daljnovidnem stolpu, ki so ga zadnje leti avgusta leta 1941 minirali okoliški aktivisti. S tem so prepričali stolp električne zasipke električne centrale in za nekaj časa onemogočili normalno obratovanje v jeseniški Zelezarni. V spomin na pogumno akcijo so si zadnje dni avgusta krajani Blejske Dobrave zbrali za svoj krajevni praznik – Foto: D. Sedej

Obnavljanje obeležij NOB

Radovljica – Septembra bodo v Srednji vasi pod Dobrovo pri Begunjah začeli obnavljati spomenik talcev in padlih borcev ter urejati bližnjo okolico spominskega obeležja. Akcije se bo na pobudo Medobčinske zveze društev civilnih invalidov vojne in Gorenjske in Republiške zveze društev civilnih invalidov lotila mladina, ki bo v ta namen organizirala v septembri lokalno delovno akcijo.

Prva akcija bo v soboto, 5. septembra, ko bodo začeli z zahtevnejšimi deli, predvsem z izravnovanjem terena in pripravo zelenih površin.

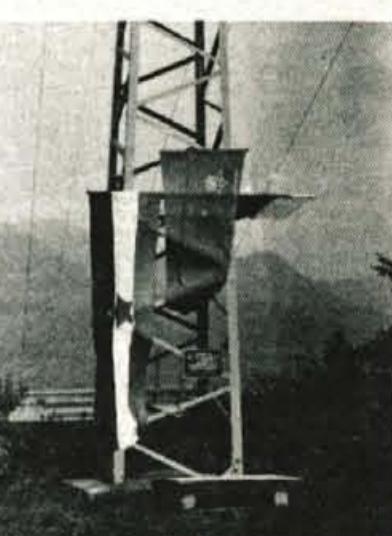
Pri organizaciji in pripravi akcije so se predstavniki Medobčinske zveze društev civilnih invalidov vojne tesno povezali z občinskim odborom ZZB NOV Radovljica in občinsko konferenco ZSMS. Občinski odbor ZZB bo društvu nudil vsestransko pomoč pri pripravi obnovitve spomenika, mladinci pa bodo sodelovali s skupino brigadirjev.

Prijaznost je največ vredna

Tržič – Delo z ljudmi je vedno nekaj posebnega, še posebno če gre pri tem še za delo z denarjem. Poklic zavarovalnega zastopnika zahteva oboje. Olga Demšar se s tem delom ukvarja že od novembra 1979, še pred njo pa njen mož. Kot zavarovalni zastopnik zavarovalnice Triglav sklepa živilenska in nezgodna zavarovanja, kar zahteva stalno davelo na terenu. Kdo dobro pozna okoliške vasi Tržiča, dobro ve, da so

pozimi skoraj odrezane od sveta, da je treba do njih tudi peš. Demšarjeva ima trenutno okoli 800 zavarovancev. Ljudje jo poznajo kot prijazno, vedno nasmejano, pripravljeno vsakomur potrebitljivo razložiti vse nejasnosti okoli zavarovanja. To pa ljudje znajo ceniti. Demšarjeva pravi, da sicer zadnje čase opaža, da rahlo upada število sklenjenih zavarovalnih pogodb, verjetno zaradi padca standarda. Kljub temu pa imajo ljudje zaupanje v zavarovalnico in njeno delo. Seveda se najdejo taki, ki v primeru nezgode pričakujejo preveč odškodnine, zato včasih nastopijo težave z izplačili. Takim je treba razložiti situacijo, tako da pri svojem delu večjih problemov nima. Njen poklic je take vrste, da je praktično časovno neomejen, da je treba biti včasih po cele dnevi na terenu, delati pa je treba v vsakem vremenu. Delo z denarjem pa zahteva posebno pazljivost in odgovornost. Tega se Demšarjeva zaveda, zato v svojem poklicu dosegla uspeh, še posebno pa zato, ker radu dela z ljudmi, ki ničešar ne cenijo bolj kakor prijaznosti. M. Fornazaric

Črtomir Zorec

POGOVORI O TRŽIČU, NJEGOVIH KRAJIH IN LJUDEH

(13. zapis)

K prejšnjemu zapisu dodajam nekaj podatkov iz tržiške kronike Viktorja Kragla.

Da so novo cesto v Puterhof in v Medvodje zgradili v letu 1895 in sicer v kratkem času od 16. maja do 1. septembra po načrtih v vodstvu celjskega inženirja Viljama Lindeuerja. Zares osupljiv podatek! Z vso sodobno mehanizacijo, danes najbrž ne bi tega zmogli. V tem času bi si komaj zasukali rokave in pljuvili v roke – ali pa nalovili stotero potrebnih soglasij in dovoljenj...

Cez Retenj vrh (Kralj piše »Raten vrh – kaj je prav?«) je vodila menda tako ozka steza, da se celo dva pešča nista mogli srečati in tako strma, da je bilo treba kar plezati po njej. No, možje pa so le nosili fužinarjem oglje v koših po teh poteh, dokler ni bilo zgrajene ceste ob Bistrici. In še potem so »vozili« oglje v Tržič s posebnimi vozili brez koles – to so bile stare »lefe«.

Nekajkrat so Dolinci skušali zgraditi pot ob desnem bregu Bistrice, a jim jo je velika voda vselej razdrila. Imenovali so jo »pot po jahah«, sledove še danes imenujejo »staro cesta«.

V ozki soteski in navpičnih skalah ob Dovžanovem mostu so morali napraviti most čez Bistrico. Ker niso umeli prevrtati skale, so morali most »obesiti«. Pritrdili so ga z vrbovimi trtami in most je visel sredi skal: imenovali so ga »trast most«. Da bi se tako močno ne gugal, mu je fužinar Mallner dal napraviti železne podpornike.

Sele, ko je prišel iz tujine nek domačin iz Brusovega rodu, pisal se je za Primožiča (po poklicu je bil rudar), je stvar izstreznejošo potjo napredoval. Svetoval je, naj skalo prevrtajo in speljajo pot skozi predor. Ker pa v teh rečeh nobeden od domačinov ni bil izveden, se je dela lotil sam: in res je s pomočjo smodnika prevrtl skalo in napravil za stezo dovolj velik predor. Še danes se vidi vklesana letnica 1759 in črk M. P. – začetnici graditeljevega imena Matije Primožiča. Torej je baron Julij Born leta 1895 predor le razširil in usposobil za cestni promet. – Tako sklepam po Kraglovenem sporočilu. Morda pa je bilo drugače?

JELENDOL

Kako lepo krajevno ime! Namesto gridega germanizma »Puterhof«. Le škoda, da se ta jezikovna spaka še špiri v govori domačinov, ki si celo pravijo, da so »Puterhofarji«, namesto, da bi bili Jelendolčani. No, res pa je, da se je grad Puterhof (in z njim ves zaselek) uradno preimenoval v Jelendol šele leta 1955. Čas pa prinese svoje, tudi pozabo stare krajevne oznake! Po mislu le na naš slovenski Maribor, ki se je še do srede preteklega stoletja, do preporodne dobe, imenoval po nemško Marburg ob Dravi. A se ga je umetno, vendar lepo slovensko ime kaj hitro prijelo. Staro pa že zdavnaj pozabilo...

Prvotna podoba graščine v Jelendolu.

No, vseeno, le odkod prejšnje ime »Puterhof« Primožiči, veliki kmetje in živinorejci, ki so tu domovali pred prihodom Bornov, so pridelali neki toliko surovega masla (t. j. »putra«), da se je ob nekem požaru kar cedilo po dvorišču – brž je hiša dobila vzdevel »Puterhof« (Masleni dvor). Če je to le nekaka »legenda«, pa tudi ne bo nič narobe!

Sedanjega graščino je zgradil baron Julij Born leta 1893, ki je obsežno posest kupil od prejšnjih

lastnikov Primožičev in Kranjske industrijske družbe, Gradič, recimo »slovenski gradič«, je bil restavriran leta 1932. V času okupacije so graščino partizani začeli (5. decembra 1944), da se ne bi v njej utrdili Nemci. Po osvoboditvi je bila graščina obnovljena.

Jelendol ima danes nekaj čez 200 stalnih prebivalcev, precej jih je iz drugih republik – tu si služijo kruh kot gozdni delavci. Do Tržiča pa je kar 7 km daleč. Najbrž se je zato v ta oddaljeni kraj sredi gora in gozdom nekoč zatekla tudi tržiška graščakinja iz rodu Paradeiserjev, da bi se ubranila Turkov.

ZARA S PEPELOM

Danes so upeljive pokojnikov že kar vsakdanje. Drugače pa je bilo pred 80 leti. Takrat je umrl graditelj in lastnik graščine »Puterhof« baron Julij Born. Njegova poslednja želja je bila, da bi ga upeljeli in žaro z njegovim pepelom pokopali v zemljo blizu njegovega gradiča. Sinova Karl in Friderik sta očetovo željo spoštovala in žaro z njegovim pepelom s primerno slovesnostjo res položila v grobnično poleg gradu. To je bilo 11. junija 1900. Kaže, da je tujerodni baron zares vzljubil naše kraje in hotel še po smrti ostati tu, v deželici, ki je nemirnemu Ahasverju ponudila zaletja. Treba je povedati, da so bili Borni Židje – Ahasver pa je po legendi nemirni, begači Žid, ki ne najde miru, ne stalnosti. Zadnji od tržiških Bornov, Friderik, je končal svojo pot v taborišču Dachau...

Da bi olajšali in pospešili prevoz lesa iz oddaljenih gozdov, so lastniki Puterhofa, zgradili posebno ozkotorno železnicu do Medvodja pod Košuto.

Celih 3000 ha gozdov in pašnikov pa so Borni ogradili in v tej obori vzdrževali cele črede jelenov. Zgradili so v ogradi tudi več lovskih koč in krmilnic za jelene.

OBELEŽJA NOV V JELENDOLU

Na razpotju, tik pred nekdanjim Bornovim lovskim gradičem, stoji kamnit obeležek z vzdiano črno marmorno ploščo, na kateri je vklesan pozlačen napis:

Slava borcem NOV – Korošcem, Stajercem in Gorenjcem, padlim na tem področju in širokem domovine 1941 – 1945.

Druga spominska plošča, ki opozarja na dogodek v NOB, je vzdiana na sedanji Dom družbenih organizacij, ki stoji v neposredni bližini gradu. Napis pove:

Ta plošča je odkrita v spomin 10 letnice zborovanja aktivistov kranjskega okrožja v novembru 1944.

Bolj natančno povedano: v tedanjem gospodarskem poslopu (pričasti), ki je sedaj preurejeno v Dom družbenih organizacij, je bila v dneh 19. do 20. novembra 1944 okrožna konferenca OF, katere se je udeležilo

bližu 80 aktivistov in borcev. Istotam, a le mesec kasneje, 24. decembra 1944, je bila organizirana mladinska konferenca. (Spominska plošča!)

V hiši blizu graščine, v kateri je stanovala družina Ahačič, so imeli celo partizansko osnovno šolo. S pokonom so pričeli dne 11. februarja 1945. V prvem in drugem razredu je bilo vpisanih 30 otrok! Poučevala je skojevka Bogdana Ahačič dvakrat tedensko po tri ure.

OBČINA KRANJ

Izvršni svet

Izvršni svet občine Kranj je na 152. seji 9. 4. 1981 obravnaval program oblikovanja rezerv materialnih sredstev občinskega štaba za civilno zaščito za primer naravnih in drugih hudičih nesreč v občini Kranj. Sestavni del programa občinskega štaba za civilno zaščito je tudi nastanitev ogroženega pribivalstva v slučaju naravnih (potres, neurje, poplave) in drugih hudičih nesreč in ker vemo, da individualni lastniki in organizacije združenega dela posredujejo veliko število bivalnih prikolic, v katere bi lahko ob hudičih naravnih nesreči začasno nastanili ogroženo prebivalstvo Izvršni svet, Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito ter Komite za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito smatrajo, da je potrebno pristopiti k popisu bivalnih prikolic.

Na podlagi 191. člena zakona o ljudski obrambi (Uradni list SRS 23/76)

POZIVAMO

lastnike bivalnih prikolic k popisu. Popis se bo vršil od 14. 9. do 14. 10. 1981 vsak ponedeljek in petek od 6. do 15. ure ter vsako sredo od 6. do 17. ure v prostorih občine Kranj — Sekretariat za ljudsko obrambo, soba 132.

Popisa se morajo udeležiti vsi lastniki bivalnih prikolic, ki imajo stalno ali začasno bivališče na območju občine Kranj. Vsak lastnik bivalne priklice (individualni lastnik ali organizacija združenega dela) je dolžan odzvati se pozivu.

Predsednik IS
Milan Bajželj

Delavska univerza

Tomo Brejc Kranj

objavlja možnosti študija in izobraževanja ob delu v šolskem letu 1981/82 v naslednjih oblikah:

VISOKA TEHNIŠKA ŠOLA MARIBOR

Na PRVI STOPNJI bo organiziran študij v oddelkih za strojništvo, elektrotehniko, gradbeništvo in kemijsko tehnologijo. Na DRUGI STOPNJI bo organiziran študij v oddelku za elektrotehniko z usmeritvami za energetiko, avtomatiko in procesno tehniko. Prijave sprejemamo do 5. septembra 1981.

EKONOMSKA FAKULTETA LJUBLJANA — poslovni oddelek

študij je organiziran na prvi in drugi stopnji

Prijave sprejemamo do 5. septembra 1981.

K prijavi je treba priložiti:

- spričevalo o zaključnem izpitu na srednji šoli
- izpisek iz rojstne matične knjige
- kratek življenjepis
- potrdilo o zaposlitvi
- izjava o kritju stroškov študija
- 2 fotografiji 4 x 6

OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE

vpisuje v 5., 6., 7. in 8. razred osnovne šole

Solanje traja 20 tednov za vsak razred.

Prijave sprejemamo do 10. septembra 1981.

Prijavi je treba priložiti:

- spričevalo o zadnjem končanem razredu
- rojstni list
- potrdilo o zaposlitvi

Solanje je brezplačno

Pokus bo organiziran dvoizmensko tako, da se lahko v šolo vključijo tudi tisti, ki delajo v izmenah.

TEČAJI TUJIH JEZIKOV

Začetni tečaj in tečaji konverzacije angleškega, nemškega, italijanskega, francoskega in ruskega jezika

TEČAJ SLOVENSKEGA JEZIKA

za delavce iz drugih republik in pokrajij

Prijave sprejemamo do 20. septembra 1981.

IZOBRAŽEVANJE V IZVENŠOLSKIH OBLIKAH

- tečaj blagajniškega poslovanja
- tečaj poslovne administracije in korespondence
- tečaj materialnega knjigovodstva
- tečaj skladniškega poslovanja
- tečaj varstva pri delu
- tečaj za upravljalce naprav za ogrevanje
- tečaj za upravljalce telefonskih central
- tečaj za kinooperaterje
- tečaj vzdrževanja strojev in naprav
- tečaj za upravljalce viličarjev
- tečaj tehniškega risanja
- tečaj za kontrolorje v proizvodnji
- tečaj za snažilke

Prijave sprejemamo do 20. septembra 1981.

DOPISNO IZOBRAŽEVANJE

Skupaj z Dopisno delavsko univerzo UNIVERZUM Ljubljana bomo izvajali programe usmerjenega izobraževanja v kovinarsko predelovalni usmeritvi.

Prijave sprejemamo do 20. septembra 1981.

Informacije o možnostih študija in izobraževanja ob delu dobite na Delavski univerzi Tomo Brejc Kranj, Cesta Staneta Zagarija 1, vsak dan (razen sobote) od 8. – 15. ure.

Osnovna šola
STANE ŽAGAR
LIPNICA
64245 KROPA

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA
ZEMLJEPISA IN
ZGODOVINE

s polnim delovnim časom za nedoločen čas

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

KMETIJSKA ZADRUGA
Škofja Loka

ponovno objavlja prosta dela in naloge

POSLOVODJE
SPECERIJSKE
TRGOVINE
GORENJA VAS

Pogoj za opravljanje tega dela je dokončana trgovska poslovodska šola ali šola za prodajalce z ustrezno prakso.

Prijave z dokazili o strokovnosti sprejema sekretariat zadruge do 15. 9. 1981.

Odbor za delovna razmerja v združenem delu

Z Veletrgovina
ŽIVILA
Kranj

— TOZD Veleprodaja na podlagi sklepa objavlja naslednja prosta dela in naloge:

SKLADIŠČNI DELAVEC
(več delavcev)

Pogoji:

— osemletka, 1. mesec delovnih izkušenj, poskusno delo 30 dni.

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev sprejema kadrovske službe VT »Živila« Kranj — Naklo 252 — 15 dni po objavi!

**DELAWSKA UNIVERZA
ŠKOFJA LOKA**

V šolskem letu 1981/1982 bo Delavska univerza Škofja Loka organizirala izobraževanje odraslih v naslednjih oblikah:

SOLE:

- Osnovna šola: za 5., 6., 7. in 8. razred
- Tehniška šola strojne smeri: za 3. in 4. letnik
- Delovodska šola strojne smeri: za 2. letnik
- Delovodska šola avtomehanične smeri: za 2. letnik
- Administrativna šola: za 2. letnik
- Ekonomski šola:

 - za 2., 3. in 4. letnik
 - za računovodske delavce po skrajšanem programu
 - Upravno administrativna šola: za 3. in 4. letnik

TEČAJI:

- nemškega, angleškega in drugih tujih jezikov (začetni, nadaljevalni in konverzacijski)
- za strojepisje
- za krojenje in šivanje
- za makrame
- za strojno in ročno pletenje
- kuhrske tečaji
- za varstvo pri delu
- za higienski minimum
- za skladniščnike
- za viličarje
- za težko mehanizacijo
- za tehniško risanje (I. in II. stopnje)
- turistično gospodinjski tečaji za kmečke gospodinje in gospodarje
- za turistične delavce
- za snažilke
- za pisarniško poslovanje
- za vodenje poslovnih knjig

Po dogovoru organiziramo razne oblike internega izobraževanja ozke profile, funkcionalno usposabljanje vodstvenih delavcev, izobraževanje za družbeno-politično delo in samoupravljanje v OZD, KS in DPO ter izobraževanje za SLO.

Prijave in informacije sprejemamo od 1. septembra do 18. septembra vsak dan razen ob sobotah v pisarni Delavske univerze Škofja Loka na PODNU v novem šolskem centru.

ISKRA

Industrija širokopotrošnih izdelkov
Široka Potrošnja, n. sol. o.
TOZD TOVARNA GOSPODINJSKIH APARATOV
Gospodinjski aparati, n. sub. o.
Škofja Loka, Reteče 4

Komisija za delovna razmerja objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. RAZVIJANJE FUNKCIONALNO IN TEHNIČNO, TEHNOLOŠKO NOVIH IZDELKOV
2. ZAHTEVNEJŠA ROČNA ORODJARSKA DELA (prosta dva delokroga)
3. NAJZAHTEVNEJŠA STROJNA ORODJARSKA DELA
4. VEČ PROSTIH DEL IN NALOG ZA DELA V MEHANSKI OBDELAVI, EMAJLIRNICI IN TRANSPORTU

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- pod 1. — višja izobrazba elektro smeri — šibki tok in tri leta delovnih izkušenj
- pod 2. — kvalifikacija orodjarja in štiri leta delovnih izkušenj
- pod 3. — kvalifikacija strugarja in pet let delovnih izkušenj
- pod 4. — polkvalifikacija ustrezne smeri oziroma končana osemletka in eno leto delovnih izkušenj

Kandidati pod točko 1. morajo opraviti predhodni preizkus znanja in oblik naloge, ki jo dobijo v tovarni. Kandidatom nudimo novo stanovanje.

Kandidati pod točko 2., 3. in 4. imajo poskusno dobo po pravilnikih delovnih razmerijih.

Kandidati naj pošljajo prijave splošno pravno kadrovskemu sektorju tovarne, telefon 61-861 int. 14. 15 dni po objavi. Že izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v dneh po končanem zbirjanju ponudb.

Vse informacije lahko dobite v splošno, pravno, kadrovskem sektorju tovarne, telefon 61-861 int. 14.

Zivilski kombinat
»ZITO« LJUBLJANA.

n. sol. o. TOZD PEKARNA KRANJ,
Dražgoška 8, n. sub. o.

Komisija za delovna razmerja

objavlja na podlagi sklepa prosta dela in naloge:

1. OPRAVLJANJE ZAHTEVNEJŠIH DEL PRI OBLIKOVANJU TESTA
— več izvajalcev
Pogoji: poklicna šola pekarske smeri
2. OPRAVLJANJE MANJ ZAHTEVNICH DEL PRI OBLIKOVANJU TESTA
— več izvajalcev
Pogoji: dokončana osemletka
3. DELO V EKSPEDITU
— en(a) izvajalec (ka)
Pogoji: dokončana osemletka

Od kandidatov se zahteva še:

- da imajo urejeno stanovanjsko vprašanje
- poskusno delo dva meseca
- v proizvodnji je delo dvoizmensko: od 20. do 4. ure in od 4. do 12. ure
- v ekspeditu se delo prične v zgodnjih jutranjih urah.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 15 dni po objavi kadrovske službe TOZD Pekarna Kranj, Dražgoška 8.

MALI
OGLASI

telefon
23-341

PRODAM

Prodam rabljen GUMIJAST COLN z
potorjem EVENRUDE 25. Informacije
tel. 24-516 7750

Prodam POHIŠTVO za v dnevno sobo.
Telefon 23-244 popoldan 7965

Prodam vel PRASICEV, primernih za
težiš od 20 do 100 kg. Stanonik,
Slovenj Gradec 8082

Prodam 5 mesecev brejo KRAVO
Katarina, Bukovščica 7, Selca 8175

Prodam 8 tednov stare NEMŠKE OV-
CARJE. Fireder, Gorenja vas - Reteče
Slovenj Gradec 8176

Prodam mladinsko sobo. POSTEJO z
Stanom Gorčan Angelom, Mlakarjevo 20,
24-645 - Kranj 8177

Prodam 7 mesecev brejo KRAVO. La-
tice 20, Cerknje 8178

Prodam 2200 kosov klinker OPEKE,
dix 15, rjave barve »Ljubčen«. Bi-
vec Franc, Kranj, Jurčičeva 2, telefon
8179

Prodam dobro ohranjeni OKENSKA
TRILICA, nastekljena in dvoje VHODNIH
TRAT. Kuhan Ludvik, Kranj, Plevna
tel. 21-214 8180

Prodam dve dobro ohranjeni otroški
TELJICI z jogijem. Zg. Duplje 78,
47-106 8181

Prodam 80 BETONSKIH PLOŠČ
40x40. Smolej - Mizarstvo, Ko-
pališče Tržič 8182

Prodam rabljeno plinako PEČ. Ogled
v popoldanem času. Dokovič Nenad,
Slovenj Gradec 8183

Dobro ohranjeni POHIŠTVO za v
sobu, prodam. Ogled v ponedeljek
izmed od 18. do 20. ure. Naslov v
prodanem oddelku 8184

Prodam SEDEŽNO GARNITURO.
popoldan. Jenko, Prače 3. Matične
8185

Prodam vrtni KLOPI in VOZ za
smetnjakov. Pivk, Cegelnica 30,
8186

Prodam rabljen globok OTROŠKI VO-
ZEK tribuna in POSTELJICO. In-
formacije popoldan po tel. 21-906 8187

Prodam miano KRAVO, ki bo čez 4
tretjih letila. Gračič Darko,
tel. 9, Brezje, tel. 22-221 - interna
depokan 8188

Prodam dobro ohranjen »ZAPRAV-
CZK«. Dvorje 44, Cerknje 8189

Prodam SEDEŽNO GARNITURO.
vsek dan popoldan. Minov Zvone,
10, Kranj 8190

Prodam div PRASIČA, težka po 120 kg
po 40 kg ter dve KRAVI po izbirni.
Milan, Sobčeva 17, Lesce 8191

Zaljivočno ceno prodam nov PR-
AZNIK za avto, primerne za razne
priprave (tudi za srf) »FAPA«.
74-927 8192

Prodam 50 kv. m hrastovega LADI-
JSA PODA. Naslov v oglašenem od-
193

Prodam PUNTE in BANKINE. Cer-
kev, tel. 42-158 8228

Prodam PUNTE in BANKINE. Le-
ščice, Cerknje 8229

Prodam sedem tednov staro TELIČ-
ko, Lekovce 50, Cerknje 8230

Prodam BIKCA simentalca, starega
taučev, Zalog 22, Cerknje 8231

Prodam sestavljivo prodam komplet KU-
P. Gračič Aleksander, Trojarjeva 5,
Stradičče, tel. 24-724 8232

Prodam otroški POSTELJICO, otroški
CEK in komplet opreme za v ko-
lo. Telefon 60-921 od 6. do 14. ure.
8233

KUPIM

Kupim manjšo KROJAŠKO FIKSIR.
Telefon 60-855 8194

VOZILA

Prodam ZASTAVO 101, obnovljeno,
1973. Zupanova 6, Šenčur 8030

Prodam CITROEN DS 20, skoraj nov.
Slovenj Gradec 8122

Prodam GOLFA, letnik 1977. Golniška
Cesta 8125

Prodam ZASTAVO 1300, letnik 1971,
izbrano do aprila 1982. Olševec 37,
8127

Prodam avto AMI 8, letnik 1971.
Slovenj Gradec 8128

Prodam tovorni avto TAM 5000, letnik
ali zamenjam za osebni avto.
Slovenj Gradec 8129

Prodam ZASTAVO 750, letnik 1975.
Slovenj Gradec 8130

Prodam ZASTAVO 101, letnik 1972, prodam. Telefon
27-329 8199

Prodam MOPED tomos APN-4. Koblar
Obolt 19, Škofja Loka 8200

Prodam brezhiben MOTOR za spajča-
čem. Ponudbe po tel. 24-396 dopoldan
8201

Prodam ZASTAVO 750, letnik
reparirano do oktobra. Hribar, C-
e 12, Kokrica - Kranj 8202

Prodam DIANO, letnik november 1976,
zadnji ceni. Fritič, Opremljnikova 6,
8203

Prodam ZASTAVO 101, generalno ob-
novljeno. Ogled v popoldanskih urah.
Gračnikova 3, Kranj, tel. 23-837
8204

Prodam ZASTAVO 750, letnik
Zupan, Sp. Beznica 44 8205

Prodam PZ-1300, letnik 1972, potrebov-
no popravila, celega ali po delih:
SKRINJO LTH, 380-litrsko v-
čilo. Telefon 60-660 8206

Prodam LADO 1600, staro 1 leto. Gol-
čev, Kokrica - Kranj 8207

Prodam ZASTAVO 101 lux, letnik
Telefon 064-75-707 8208

Prodam radilne rezervne dele za R-12.
Bled, Koritenška 11 8209

Prodam ZASTAVO 101, letnik 1973,
na kredit. Fajfar, Bodečje 38, Bled
8210

Prodam rabljen GUMIJAST COLN z
potorjem EVENRUDE 25. Informacije
tel. 24-516 7750

Prodam POHIŠTVO za v dnevno sobo.
Telefon 23-244 popoldan 7965

Prodam vel PRASICEV, primernih za
težiš od 20 do 100 kg. Stanonik,
Slovenj Gradec 8082

Prodam 5 mesecev brejo KRAVO
Katarina, Bukovščica 7, Selca 8175

Prodam 8 tednov stare NEMŠKE OV-
CARJE. Fireder, Gorenja vas - Reteče
Slovenj Gradec 8176

Prodam mladinsko sobo. POSTEJO z
Stanom Gorčan Angelom, Mlakarjevo 20,
24-645 - Kranj 8177

Prodam 7 mesecev brejo KRAVO. La-
tice 20, Cerknje 8178

Prodam 2200 kosov klinker OPEKE,
dix 15, rjave barve »Ljubčen«. Bi-
vec Franc, Kranj, Jurčičeva 2, telefon
8179

Prodam dobro ohranjeni OKENSKA
TRILICA, nastekljena in dvoje VHODNIH
TRAT. Kuhan Ludvik, Kranj, Plevna
tel. 21-214 8180

Prodam dve dobro ohranjeni otroški
TELJICI z jogijem. Zg. Duplje 78,
47-106 8181

Prodam 80 BETONSKIH PLOŠČ
40x40. Smolej - Mizarstvo, Ko-
pališče Tržič 8182

Prodam rabljeno plinako PEČ. Ogled
v popoldanem času. Dokovič Nenad,
Slovenj Gradec 8183

Dobro ohranjeni POHIŠTVO za v
sobu, prodam. Ogled v ponedeljek
izmed od 18. do 20. ure. Naslov v
prodanem oddelku 8184

Prodam SEDEŽNO GARNITURO.
popoldan. Jenko, Prače 3. Matične
8185

Prodam vrtni KLOPI in VOZ za
smetnjakov. Pivk, Cegelnica 30,
8186

Prodam rabljen globok OTROŠKI VO-
ZEK tribuna in POSTELJICO. In-
formacije popoldan po tel. 21-906 8187

Prodam miano KRAVO, ki bo čez 4
tretjih letila. Gračič Darko,
tel. 9, Brezje, tel. 22-221 - interna
depokan 8188

Prodam dobro ohranjen »ZAPRAV-
CZK«. Dvorje 44, Cerknje 8189

Prodam SEDEŽNO GARNITURO.
vsek dan popoldan. Minov Zvone,
10, Kranj 8190

Prodam div PRASIČA, težka po 120 kg
po 40 kg ter dve KRAVI po izbirni.
Milan, Sobčeva 17, Lesce 8191

Zaljivočno ceno prodam nov PR-
AZNIK za avto, primerne za razne
priprave (tudi za srf) »FAPA«.
74-927 8192

Prodam 50 kv. m hrastovega LADI-
JSA PODA. Naslov v oglašenem od-
193

Prodam PUNTE in BANKINE. Cer-
kev, tel. 42-158 8228

Prodam PUNTE in BANKINE. Le-
ščice, Cerknje 8229

Prodam sedem tednov staro TELIČ-
ko, Lekovce 50, Cerknje 8230

Prodam BIKCA simentalca, starega
taučev, Zalog 22, Cerknje 8231

Prodam sestavljivo prodam komplet KU-
P. Gračič Aleksander, Trojarjeva 5,
Stradičče, tel. 24-724 8232

Prodam otroški POSTELJICO, otroški
CEK in komplet opreme za v ko-
lo. Telefon 60-921 od 6. do 14. ure.
8233

Prodam MOPED tomos APN-4. Koblar
Obolt 19, Škofja Loka 8200

Prodam brezhiben MOTOR za spajča-
čem. Ponudbe po tel. 24-396 dopoldan
8201

Prodam ZASTAVO 101, generalno ob-
novljeno. Ogled v popoldanskih urah.
Gračnikova 3, Kranj, tel. 23-837
8204

Prodam ZASTAVO 750, letnik
Zupan, Sp. Beznica 44 8205

Prodam PZ-1300, staro 1 leto. Gol-
čev, Kokrica - Kranj 8207

Prodam ZASTAVO 101 lux, letnik
Telefon 064-75-707 8208

Prodam radilne rezervne dele za R-12.
Bled, Koritenška 11 8209

Prodam ZASTAVO 101, letnik 1973,
na kredit. Fajfar, Bodečje 38, Bled
8210

Prodam rabljen GUMIJAST COLN z
potorjem EVENRUDE 25. Informacije
tel. 24-516 7750

Prodam vel PRASICEV, primernih za
težiš od 20 do 100 kg. Stanonik,
Slovenj Gradec 8082

Prodam 5 mesecev brejo KRAVO
Katarina, Bukovščica 7, Selca 8175

Prodam 8 tednov stare NEMŠKE OV-
CARJE. Fireder, Gorenja vas - Reteče
Slovenj Gradec 8176

Prodam mladinsko sobo. POSTEJO z
Stanom Gorčan Angelom, Mlakarjevo 20,
24-645 - Kranj 8177

Prodam 7 mesecev brejo KRAVO. La-
tice 20, Cerknje 8178

Prodam 2200 kosov klinker OPEKE,
dix 15, rjave barve »Ljubčen«. Bi-
vec Franc, Kranj, Jurčičeva 2, telefon
8179

Prodam dobro ohranjeni OKENSKA
TRILICA, nastekljena in dvoje VHODNIH
TRAT. Kuhan Ludvik, Kranj, Plevna
tel. 21-214 8180

Prodam dve dobro ohranjeni otroški
TELJICI z jogijem. Zg. Duplje 78,
47-106 8181

Prodam 80 BETONSKIH PLOŠČ
40x40. Smolej - Mizarstvo, Ko-
pališče Tržič 8182

Prodam rabljeno plinako PEČ. Ogled
v popoldanem času. Dokovič Nenad,
Slovenj Gradec 8183

Dobro ohranjeni POHIŠTVO za v
sobu, prodam. Ogled v ponedeljek
izmed od 18. do 20. ure. Naslov v
prodanem oddelku 8184

Prodam SEDEŽNO GARNITURO.
popoldan

Živžav nad Šempetrskim gradom

Na sobotno otroško veselico ŽIV. 2AV 81. ki je bila v Stražišču nad Šempetrskim gradom, se je ob rumeno označeni poti že dopoldne zgrinjala tisočglava množica otrok. Nepregledne vrste obiskovalcev pa tudi še popoldne ni bilo konec, saj je prva otroška veselica vabila s šaljivim programom in pravo zabavo za mlade načebudneže.

Kranjska Zveza kulturnih organizacij, ki je prireditev pripravila, je k sodelovanju povabila skupine otrok iz vrtcev, ki so pripravili pravljico, lutkarja Cveta Severja, pevko Neco Falk, skupino Hazard, slovensko alpsko reprezentanco, nepogrešljiva humorista Tofa in Rifleta Mita Trefalta z njegovimi domislicami za šaljiva tekmovanja, in folkloriste. Izvedbo so prevzeli gasilci, taborniki in mladinci iz Stražišča. Vso stvar je peljal naprej Andrej Šifrer, čigar je tudi ideja o tovrstni prireditvi. Na odru je vseskozi potekal program, prirejen zahtevnim interesom najmlajšega občinstva, na veselicu pa je bilo tudi vse: česar običajno na veselicah ne sme manjkat: kegljanje, tokrat za medvedka, z vsakourno razglasitvijo rezultatov in podelitev dobitkov, srečelovov z vsemi polnimi zadetki, »ribolov« za majice in podoben nenavadni ulov, pa seveda »šank« s kokto in sadnim

Andrej Šifrer tokrat ni navduševal le z miškami in Martinovim lutkom, pač pa je bil nekakšna »rdeča nite veselice nad Šempetrskim gradom.«

sokom, ki so ga kot na vseh veselicah tudi v Stražišču kar naprej vneto podpirali. Vse mogoče usluge, z vrtljakom in oranžado vred, je bilo moč plačati z žetonom, ki so ga starši kupili pred vhodom. Zanje je bilo sicer precej tesno in marsikdo zaradi gneče ni prišel na svoj račun. V okrepečevalnem gaju nad priredit-

venim prostorom so postregli tudi staršem, ki so tod čakali na svoje male spremljevalce.

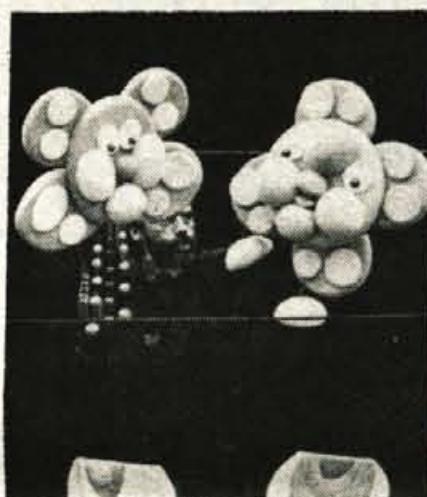
Veselica, ki je do napovedane pete ure nikakor niso mogli zaključiti, saj je delovna sobota večini staršev šele kasno omogočila spremstvo otrokom na prireditve, se je zavlekla še v pozne popoldanske ure.

D. Žlebir

Ribicu so uvelo namakali trnke. Med programom ribe sicer niso nič kaj rade prijemale, v odmorih pa je bil klub gneči bogat ulov. Mali ribiči so se potem po vzoru svojih očetov postavljali pred prijatelji, kooooliko so ujeli. V Stražišču ni šlo za prave ribe, pač pa za majice in športne čepice.

Na taborni ogenj so že ob desetih pristavili krompir. Sem in tja je kak mimoidoči poskrbel, da se kosilo ne bi prismodilo.

Lutkar Cveto Sever je že stari znane kranjske otročadi. Zato ni čudno, da se do improviziranega lutkovnega odra, kjer je izvajal »Zgodbo o vremenu režiserja in scenografa Saše Kumpa, kar ni bilo moč prebiti.

Tavčarjevi dnevi
v Poljanah

Oživljena pisateljeva pripoved

Kulturnoumetniško in turistično društvo, ki nosita ime dr. Ivan Tavčar sta ob 130-letnici pisateljevega rojstva pripravila bogat spored prireditev z naslovom Tavčarjevi dnevi – V nedeljo so odkrili spominsko ploščo na Kosmovi hiši, v kulturnem domu je odprtva razstava Tavčarjevih del, zvečer so se predstavili domačini z Večerom Tavčarjeve besede – V soboto ob 19. uri bo na sporednu monodramu Šarovčeva sliva, v nedeljo ob 18. uri pa drama po motivih Visoške kronike Hudič in angel v režiji Igorja Torkarja

Dr. Marja Boršnikova je spregovorila o življenju in delu dr. Ivana Tavčarja.

rojstni hiši pri Kosmu v Poljanah literarna zgodovinarica dr. Marja Boršnikova. V nadaljevanju je spregovorila o Tavčarju kot pisatelju, njegovih delih in njegovem mestu v slovenski literaturi. Mladinci so pripravili izbor iz njegovih del, oktet Blegoš pa je zapel nekaj pesmi. Prisrčna slovesnost ob Kosmovi hiši, ki je privabila številne obiskovalce ne samo iz domače doline, temveč od blizu in daleč, se je sklenila z odkritjem spominske plošče, ki bo obiskovalcem pripovedovala o rojstnem dnevu in dnevu smrti velikega rojaka.

V kulturnem domu je bil zatem večer Tavčarjeve besede, ki so ga

pod režijskim vodstvom domačega studenta Andreja Subica pripravili mladinci in starejši igralci. Nekaj desetletje za deset let predstavljali Cvetje v jesenski drugi domači dela in je na koncu sezone, da se ne bi predstavili dvema ali tremi deli. Nepozabila Kovačeva Barba kot Lukija, Podboštar kot Presečnik in Župančičeva Pavla kot njegova žena. Domeničev Jože, ki se je po najstih letih vračal iz Grada Žnidarjev Frenk s pripovedjo lekovi Nežiki.

Pred predstavo je o Tavčarjevih dnevih in prizadevanjih Poljancev za ohranjanje pisateljeve dediščine spregovoril predsednik Činske skupnosti Viktor Žaken. Poljancem čestital k bogatu domu in jim zaželet, da se uspeha. V malih dvorani kulturnega doma pa je na ogled razstava Tavčarjevih del, ki so jo pripravili delovanju s škofjeloškim muzejem.

Tekst in slike:
L. Bogataj

Mladinci in starejši igralci so skupaj pripravili večer Tavčarjeve besede.

ga udeležujejo tudi mladi. Pri pripovedovanju starejših sodelcev lahko veliko izvedo o teh dneh borbe in naše revolucije pomembno je, da bodo s svojimi kasnejšimi nadaljevali. Letošnja organizacija na Ravnah je imela organizatorji zato zaslujeno počast.

Ignac Zupan, borec in aktivist, dolgoletni delavec v krasenski Plamenu: »Aktivist sem prvi dve leti vojne, leta 1943 sem bil borec Cankarjevega bataljona, nato pa sem konec dočakal na Dolenjskem v Cankarjevi brigadi. Dolga leta sem delal v Plamenu v Kropi, v Klobuških, doživel hude gospodarske čase, še posebej tedaj, pred vojno ko je bilo težko dobiti delo. Srečanje borcev slovenskih železarn je tudi za zamejske partizane velik praznik. Pomembno pa je predvsem to, da se srečajo, da obudijo spomine iz zadnje vojne, se pogovorijo. Letošnje srečanje na Mežakli je nadvise prisrčno in zadovoljen sem, da sem se ga udeležil.«

Tone Svetina, borec in vojaški vojni invalid, zaposlen je bil 22 let v jeseniški Železarni: »Srečanje železarjev, borcev in aktivistov, je koristno, tudi zato, ker ni le srečanje borcev, temveč se

D. Sedlak

ŠUŠTARSKO NEDELJO

SOBOTA, 5. september

od 10. do 20. ure razstava obutve PEKO v paviljonu NOB
ob 17.30 in 19.30 predstavitev življenja v čevljarski delavnici
ob 18. in 20. uri modri reviji obutve PEKO

NEDELJA, 6. september

ob 8. uri koncert pihalnega orkestra
od 8. ure dalje »ŠUŠTARSKI SEMENJ« na Trgu svobode
od 8. do 17. ure razstava obutve PEKO
ob 9.30 in 11.30 predstavitev življenja v čevljarski delavnici
ob 10., 12. in 14. uri modri reviji obutve PEKO
ob 10. uri nastop folklora
od 15. do 23. ure velika ŠUŠTARSKA VESELICA

Ves dan je odprt oddelek usnjartstva in čevljarskega muzeja.

TRŽIČ VAS PRIČAKUJE!

IN
TURISTIČNO DRUŠTVO TRŽIČ
PRIREJATA

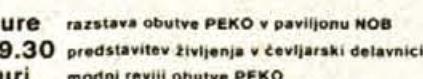
XIII. TRADICIONALNO

PEKO

IN
TURISTIČNO DRUŠTVO TRŽIČ
PRIREJATA

XIII. TRADICIONALNO

ŠUŠTARSKO NEDELJO

SOBOTA, 5. september

od 10. do 20. ure razstava obutve PEKO v paviljonu NOB
ob 17.30 in 19.30 predstavitev življenja v čevljarski delavnici
ob 18. in 20. uri modri reviji obutve PEKO

NEDELJA, 6. september

ob 8. uri koncert pihalnega orkestra
od 8. ure dalje »ŠUŠTARSKI SEMENJ« na Trgu svobode
od 8. do 17. ure razstava obutve PEKO
ob 9.30 in 11.30 predstavitev življenja v čevljarski delavnici
ob 10., 12. in 14. uri modri reviji obutve PEKO
ob 10. uri nastop folklora
od 15. do 23. ure velika ŠUŠTARSKA VESELICA

Ves dan je odprt oddelek usnjartstva in čevljarskega muzeja.

TRŽIČ VAS PRIČAKUJE!

IN
TURISTIČNO DRUŠTVO TRŽIČ
PRIREJATA

XIII. TRADICIONALNO

